

Fake news in de ogen van de Chinese overheid

Een analyse aan de hand van de berichtgeving
over *fake news* in de People's Daily

Ruben Hendrickx

Masterproef aangeboden binnen de opleiding

master in de Sinologie

Promotor: prof. Carine Defoort

Co-promotor: prof. Michaël Opgenhaffen

Academiejaar 2017-2018

127.546 tekens



Ik verklaar me akkoord met de code of conduct van de faculteit Letteren voor
geloofwaardig auteurschap.

Inhoudsopgave

Dankwoord	4
Inleiding	5
1 Wat kunnen we onder <i>fake news</i> verstaan en wat zijn mogelijke Chinese equivalenten voor deze term?.....	7
1.1 Een typologie van <i>fake news</i>	7
1.2 Mogelijke Chinese equivalenten voor de term <i>fake news</i>	12
2 Internetcontrole en internetcensuur in China	15
2.1 Betrokken overheidsorganen.....	16
2.2 Methodes van online controle en censuur	17
2.3 Chinese wetgeving met betrekking tot <i>fake news</i>	20
2.4 Welke online inhoud laat de overheid toe en welke niet?.....	23
Conclusie	27
3 Tekstueel onderzoek.....	28
Artikel 1.....	28
Artikel 2.....	36
Artikel 3.....	42
Artikel 4.....	48
4 Frequentieanalyse van enkele <i>fake news</i> gerelateerde termen in de People's Daily (1946-2018).....	54
5 Conclusie.....	59
English summary.....	62
中文摘要	63
Bibliografie.....	65
Wetteksten	70
Artikels uit de People's Daily	71

Dankwoord

De masterproef die nu voor u ligt, is het resultaat van een lang, bij momenten moeilijk, maar vooral ook interessant proces. Er zijn heel wat mensen die me het afgelopen academiejaar hebben begeleid en gesteund tijdens het schrijfproces van deze masterproef. Ik zou ze dan ook allemaal willen bedanken voor hun inbreng, steun en enthousiasme. Eerst en vooral zou ik professor Defoort en professor Opgenhaffen willen bedanken. Als promotor en co-promotor liggen ze mee aan de basis van deze masterproef. Ze gaven me doorheen het jaar *feedback* en nieuwe inzichten, zodat de masterproef beetje bij beetje meer vorm kreeg. Daarnaast zou ik Gianluigi Negro en Jiang Sujia willen bedanken. Hun advies en leestips hebben sterk bijgedragen aan de inhoud van deze masterproef. Verder is Shi Tian een grote hulp geweest bij het schrijven van de Chinese samenvatting van deze thesis. Tot slot zou ik ook nog graag mijn ouders, zus en medestudenten willen bedanken. Ze waren allemaal een grote steun tijdens het afgelopen jaar. Soms heb je immers niet meer nodig dan een luisterend oor of enkele lotgenoten waarbij je af en toe je beklag kan doen.

Inleiding

Fake news is een term die de laatste tijd alomtegenwoordig is in de media. Soms zelfs in die mate dat het bij sommige mensen al eens ergernis opwekt. Dit is te begrijpen, want *fake news* is een containerbegrip dat te pas en te onpas in allerhande discussies opduikt. Als je aan enkele willekeurige personen zou vragen wie of wat het eerste is dat in hun opkomt wanneer ze het woord *fake news* horen, dan kan je er vrij zeker van zijn dat de naam van de huidige Amerikaanse president meermaals zal weerklinken. Donald Trump lijkt wel de belichaming van *fake news*. Toch is het niet mijn bedoeling om het in deze masterproef over Donald Trump te hebben. Meer nog, na deze inleiding komt zijn naam zelfs niet meer voor. Mij lijkt het interessant om het *fake news* concept eens vanuit een andere invalshoek te bekijken. Er is namelijk nog een wereldleider met wie je het begrip *fake news* in verband zou kunnen brengen. Sinds Xi Jinping 习近平 in 2013 als president van de Volksrepubliek China aantrad, is de Chinese overheid bezig met de bestrijding van online *fake news*. Maar hoe percipiëren de machthebbers van een land waar er veel overheidscontrole is op het internet het concept *fake news*? In het in 2017 gepubliceerde artikel “Nailing Jello to a Wall” schrijft Lorand Laskai dat het vrijwel onmogelijk is om je anoniem op het Chinese internet te begeven. Zowel om toegang te krijgen tot het internet, als om berichten te *posten*, moet je jezelf identificeren. Hetgeen wat je online plaatst, kan daarenboven ook juridische gevolgen hebben.¹ Een beter inzicht in de manier waarop de Chinese overheid *fake news* benadert, zou een ander licht kunnen werpen op de discussie rond dit concept. Het is immers best mogelijk dat de Chinese overheid het concept *fake news* anders kadert of invult dan de manieren waarop dat in het Westen doorgaans gebeurt. Een mogelijke hypothese zou kunnen zijn dat geruchten een belangrijke rol vervullen in het Chinese discours over *fake news*, terwijl dit niet meteen iets is waar wij spontaan aan denken bij het horen van de term *fake news*.

In het eerste deel van de masterproef bekijken we aan de hand van een typologie van Edson C. Tandoc Jr., Zheng Wei Lim en Richard Ling wat we allemaal onder *fake news* zouden kunnen verstaan. Daarna overlopen we enkele mogelijke Chinese equivalenten voor het begrip *fake news*. In het tweede deel gaan we dieper in op internetcontrole en internetcensuur in China. Hierbij schetsen we eerst een algemene situatie op basis van de

¹ Laskai, p. 193.

betrokken overheidsorganen en de gebruikte methodes van internetcontrole. Daarna ligt de focus vooral op verwijzingen naar *fake news* in de Chinese wetgeving en de inhoud die al dan niet toegelaten is op het Chinese web. De informatie die we hieruit halen, geeft al een eerste indruk over de context en invulling van het Chinese *fake news* concept. In het derde deel analyseer ik de inhoud van vier met *fake news* gerelateerde artikels uit de People's Daily. Op basis van dit kleinschalig tekstueel onderzoek is het de bedoeling om meer duidelijkheid te krijgen over de verschillende Chinese termen die verband houden met *fake news*, de invulling die de overheid aan deze begrippen geeft en de ruimere context waarin de overheid *fake news* kadert. In het vierde deel onderwerp ik de in het tekstueel onderzoek gevonden *fake news* gerelateerde termen aan een frequentieanalyse. Op basis van de resultaten van deze frequentieanalyse kunnen we ons een beeld vormen van de oorsprong, populariteit en eventuele betekenisevoluties van de onderzochte termen. Door de resultaten van deze twee kleine onderzoeken samen te voegen, zijn we in staat om ons een beeld te vormen van het Chinese overheidsdiscours aangaande het concept *fake news*.

1 Wat kunnen we onder *fake news* verstaan en wat zijn mogelijke Chinese equivalenten voor deze term?

Sinds de aanloop naar de Amerikaanse presidentsverkiezingen van acht november 2016 is de mediaberichtgeving over *fake news* exponentieel gestegen. *Fake news* is echter een vrij vaag begrip. Ondanks het feit dat er geen consensus over de betekenis van deze term is, proberen we aan de hand van een recent gepubliceerde typologie een beter beeld te krijgen op de mogelijke betekenissen ervan. Vervolgens gaan we ook dieper in op enkele Chinese termen die we in verband kunnen brengen met *fake news*.

1.1 Een typologie van *fake news*

Edson C. Tandoc Jr., Zheng Wei Lim en Richard Ling publiceerden in de zomer van 2017 een typologie van *fake news*. Bij de opstelling ervan baseerden ze zich op 34 academische artikels die betrekking hebben op deze term en die tussen 2003 en 2017 werden gepubliceerd.² De geanalyseerde artikels zijn voornamelijk de uitkomst van Amerikaanse studies, maar er zijn ook enkele Australische, Italiaanse en Chinese onderzoeken bij betrokken.³ Het resultaat van deze literatuurstudie is een conceptualisering van de term *fake news* die volgens de auteurs kan bijdragen tot verder onderzoek naar dit thema.

De typologie van Tandoc, Lim en Ling geeft een idee van wat men volgens de bestudeerde academische artikels allemaal kan verstaan onder de term *fake news*. De typologie bestaat uit de volgende zes categorieën: nieuws satire, nieuws parodie, nieuws fabricatie, fotomanipulatie, reclame/*public relations* en propaganda.⁴ Elk van deze zes types *fake news* laat zich volgens de auteurs kenmerken door twee variabelen, namelijk de graad van feitelijkheid en de graad van misleiding.⁵ Anders uitgelegd, in welke mate is de inhoud van het bericht gebaseerd op feiten en in welke mate is het de intentie van de auteur om de lezer te misleiden. Wanneer men deze zes vormen van *fake news* samen met deze twee variabelen in een tabel giet, geeft dit volgens de auteurs een idee van de ernst van de desbetreffende vorm van *fake news*.⁶

² Tandoc & Lim & Ling, p. 1.

³ Tandoc & Lim & Ling, p. 5.

⁴ Tandoc & Lim & Ling, p. 5.

⁵ Tandoc & Lim & Ling, p. 11.

⁶ Tabel 1: een typologie van *fake news* definities (thesis p. 11)

Wat volgt is een beschrijving van wat we volgens de typologie van Tandoc, Lim en Ling allemaal kunnen verstaan onder de term *fake news*.

Nieuws satire

Nieuws satire maakt gebruik van humor en overdrijving bij de overlevering van nieuws aan een bepaald publiek. Binnen deze vorm van informatieverstrekking is er een gelijke verdeling tussen informatie enerzijds en entertainment anderzijds.⁷ Een specifieke eigenschap die men aan nieuws satire kan toeschrijven, is het vermogen om dagdagelijkse nieuwsitems in een ruimere context te plaatsen.⁸ Kort samengevat kan je dus stellen dat het fakegehalte van nieuws satire zich beperkt tot het *format*. De kern van de overgebrachte informatie is immers gebaseerd op feiten.

Nieuws parodie

Op het eerste gezicht lijkt er niet zoveel verschil te zijn tussen nieuws satire en nieuws parodie. De twee verschillen echter van elkaar in het feit dat nieuws parodie in tegenstelling tot nieuws satire gebruik maakt van fictieve informatie. Bij nieuws parodie onderstreept men het absurde van bepaalde zaken uit de actualiteit doormiddel van fictieve verhalen. Volgens Dan Berkowitz en David Asa Schwartz maken zowel nieuws satire als nieuws parodie deel uit van de zogenaamde *fifth estate*.⁹ Tandoc, Lim en Ling wijzen er ook op dat nieuws satire en nieuws parodie op een bepaald vlak erg verschillen van de vier andere vormen van *fake news* die opgenomen zijn in hun typologie. Het is namelijk zo dat de makers van nieuws satire en nieuws parodie veronderstellen dat het publiek op de hoogte is van het humoristische karakter van dergelijke berichtgeving, maar dat is in de realiteit niet altijd het geval.¹⁰

⁷ Tandoc & Lim & Ling, p. 5.

⁸ Reilly, p. 259. (geciteerd in Tandoc & Lim & Ling, p. 6.)

⁹ Berkowitz & Schwartz, p. 6. (geciteerd in Tandoc & Lim & Ling, p. 6.)

Fifth estate: Citizens, journalists, bloggers, and activists who believe that mainstream journalism has become insufficiently vigorous in its watchdog role and that there is a need for participants in civil society to rescue the idea of a socially responsible journalism from the clutches of giant media corporations. (Harcup, p. 104.)

¹⁰ Tandoc & Lim & Ling, p. 6.

Nieuws fabricatie

Onder nieuws fabricatie verstaan we de productie van nieuwsinhoud die niet op feiten gebaseerd is, maar wel vormgegeven is in de stijl van echte nieuwsberichtgeving. Op deze manier trachten dergelijke berichten aanspraak te maken op enige geloofwaardigheid. Zulke berichten hebben vaak als doel om een bepaald publiek bewust te desinformereren.¹¹ Uit onderzoek van Andrew J. Flanagin en Miriam J. Metzger blijkt dat mensen de lay-out van een website waarmee ze niet vertrouwd zijn, gebruiken als maatstaf om een oordeel te vellen over de geloofwaardigheid van de desbetreffende website.¹² Tandoc, Lim en Ling geven aan dat het succes van verzonnen nieuwsberichten berust op een reeds bestaande sociale spanning onder de bevolking. Wanneer het volk vertrouwen heeft in een bepaald instituut of een bepaalde persoon, dan zal het minder gemakkelijk de neiging hebben om kritische verhalen daarover voor waar aan te nemen. Als er echter al een zekere sociale spanning (bv. ernstige politieke of culturele verschillen) aanwezig is in de samenleving, dan zijn mensen vatbaarder voor fictieve nieuwsberichten. Volgens Tandoc, Lim en Ling zijn er twee aspecten met betrekking tot nieuwsfabricatie die recent een belangrijke rol zijn gaan spelen. Enerzijds is dat het financiële motief van de auteur en anderzijds is er ook de opkomst van zogenaamde *news bots*.¹³ Zulke *news bots* kunnen de illusie wekken dat bepaalde informatie algemeen als waar aanvaard is binnen de samenleving, terwijl dat niet perse het geval hoeft te zijn. Er is ook een wisselwerking tussen het financiële motief van de auteur en het gebruik van *news bots*. Zo waren er in de aanloop naar de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 2016 mensen in Macedonië die gebruik maakten van *news bots* om geld te verdienen aan verzonnen verhalen. Een bericht dat veel mensen lezen, trekt immers adverteerders aan. Kort samengevat, hoe geloofwaardiger het valse verhaal is en hoe meer mensen op een link klikken om het te lezen, hoe meer de auteur eraan kan verdienen.¹⁴ De conclusie die we bij dit type van *fake news* kunnen maken, is dat fictieve informatie net zoals bij nieuws parodie

¹¹ Tandoc & Lim & Ling, p. 7.

¹² Flanagin & Metzger, p. 323. (geciteerd in Tandoc & Lim & Ling, p. 7.)

¹³ *News bots* zijn geautomatiseerde accounts die op sociale netwerken aan nieuws- en informatieverbreiding doen. (Diakopoulos & Lokot, p. 682.)

¹⁴ Tandoc & Lim & Ling, pp. 7-8.

de basis vormt. Een belangrijke kanttekening is echter dat de auteur bij nieuws fabricatie niet ter goeder trouw handelt, maar economisch of politiek gemotiveerd is.¹⁵

Fotomanipulatie

Tandoc, Lim en Ling beschrijven fotomanipulatie als de schepping van een vals verhaal doormiddel van de manipulatie van echte afbeeldingen of video's. Verder wijzen ze er ook op dat het al dan niet bewust uit de context halen van foto's ook in verband te brengen is met fotomanipulatie. De manipulatie van afbeeldingen strekt zich uit over een breed spectrum. Het kan hierbij gaan over kleine aanpassingen, bijvoorbeeld de retouchering van kleur, maar ook over grote veranderingen, zoals bijvoorbeeld knip- en plakwerk.¹⁶

Reclame en *public relations*

Reclame en *public relations* kan men in bepaalde gevallen ook als een vorm van *fake news* beschouwen. Diane Farsetta en Daniel Price omschrijven dit als volgt: "Wanneer mensen die zich bezighouden met PR, de gebruiken of het voorkomen van journalisten overnemen om op die manier marketing of andere overtuigende boodschappen in nieuwsmedia binnen te brengen."¹⁷ Bij deze vorm van *fake news* ligt de nadruk op financieel gewin. We denken hierbij bijvoorbeeld aan *clickbait*, waarbij titels van artikels erop gericht zijn om mensen erop te laten klikken en ze zo naar commerciële websites te leiden.¹⁸

Propaganda

Propaganda is binnen de typologie omschreven als nieuwsberichten die door een politieke entiteit gecreëerd zijn om op die manier de publieke opinie te beïnvloeden. Propaganda is vaak gebaseerd op feitelijke informatie, maar de berichtgeving erover is allerm minst objectief. Hierdoor krijgt één bepaald perspectief disproportioneel veel aandacht. Het doel van propaganda is dus niet zozeer om te informeren, maar eerder om te overtuigen.¹⁹

¹⁵ Tandoc & Lim & Ling, p. 8.

¹⁶ Tandoc & Lim & Ling, pp. 8-9.

¹⁷ "Fake TV News: Widespread and Undisclosed" (Diane Farsetta & Daniel Price) (geciteerd in Tandoc & Lim & Ling, p. 9.)

¹⁸ Tandoc & Lim & Ling, pp. 9-10.

¹⁹ Tandoc & Lim & Ling, p. 10.

Conclusie

De typologie van Tandoc, Lim en Ling is enkel gebaseerd op 34 bestudeerde academische artikels waarin de term *fake news* is geoperationaliseerd. Ze biedt geen sluitende definitie van de term *fake news* en ze probeert ook niet de visie van de auteurs weer te geven. Zo zijn die het bijvoorbeeld niet eens met het feit dat nieuws satire onder de huidige omschrijving als *fake news* is gecategoriseerd.²⁰

Een factor die volgens Tandoc, Lim en Ling ontbreekt in de huidige definities van *fake news*, is de rol van het publiek. Je zou je immers kunnen afvragen of *fake news* nog altijd even *fake* is wanneer het publiek de berichten niet als waar beschouwt. Tandoc, Lim en Ling stellen dat het sociale aspect van sociale media een extra dimensie creëert met betrekking tot *fake news*. De kracht van *fake news* hangt volgens hen immers af van de mate waarin dergelijke berichten kunnen binnendringen in een samenleving.²¹

Er is hier en daar nogal wat discussie over het feit of bepaalde praktijken nu al dan niet het label *fake news* waardig zijn. Wat nieuws fabricatie betreft, is er echter een consensus dat deze praktijk zonder beding in verband te brengen is met het concept *fake news*. Een recente studie van Hunt Allcott en Matthew Gentzkow definieert *fake news* immers als nieuwsberichten die intentioneel en verifieerbaar vals zijn en bijgevolg lezers kunnen misleiden.²²

De graad van feitelijkheid (↓)	De graad van misleiding (→)	
	Hoog	Laag
Hoog	<i>Native advertising</i> ²³	Nieuws satire
	Propaganda	
	Fotomanipulatie	
Laag	Nieuws fabricatie	Nieuws parodie

Tabel 1: Een (niet exhaustieve) typologie van *fake news* definities opgesteld door Tandoc, Lim & Ling en gebaseerd op 34 academische artikels rond het concept *fake news* die door hen zijn bestudeerd.²⁴

²⁰ Tandoc & Lim & Ling, p. 13.

²¹ Tandoc & Lim & Ling, pp. 12-13.

²² Allcott & Gentzkow, p. 213. (geciteerd in Tandoc & Lim & Ling, p. 2.)

²³ Native advertising: Material in an online publication which resembles the publication's editorial content but is paid for by an advertiser and intended to promote the advertiser's product.

“Definition of Native Advertising” (*Oxford Dictionaries*)

1.2 Mogelijke Chinese equivalenten voor de term *fake news*

Om een beter beeld te krijgen van *fake news* in een Chinese context is het eerst en vooral belangrijk dat we op zoek gaan naar Chinese equivalenten voor deze term. Vanwege de letterlijke Chinese vertaling van het begrip *fake news* ligt de focus hierbij vooral op de termen 虚假信息 (*xujia xinxi*) en 假新闻 (*jia xinwen*), maar in een poging om klaarheid te scheppen en mogelijke onduidelijkheden te vermijden, bespreken we ook beknopt de term 伪新闻 (*wei xinwen*). Daarnaast bekijken we ten slotte ook het begrip 谣言 (*yaoyan*). Deze term is te vertalen als gerucht en men zou het vanuit Chinees oogpunt ook in verband kunnen brengen met het concept *fake news*.

虚假信息 (*xujia xinxi*), 假新闻 (*jia xinwen*) en 伪新闻 (*wei xinwen*)

Een algemene beschrijving voor de betekenis van *xujia xinxi* vinden we terug in het boek *Ethics in Internet Communication*. Daarin beschrijft Zhong Ying deze term als online informatie of berichten waarvan de inhoud niet echt of authentiek is.²⁵ In het artikel “False Information Crime under New Media” geven Ha Shuju en Zhang Qi een meer specifieke definitie van de term *xujia xinxi*.²⁶ In hun definitie brengen ze zowel de inzichten van academici die zich bezighouden met het Chinese strafrecht, als die van Li Shaohui samen. Academici die zich bezig houden met het Chinese strafrecht beschouwen *xujia xinxi* als een term die naar twee verschillende dingen kan verwijzen. Ten eerste kan die refereren aan informatie die niet waar, fictief of ongefundeerd is. Anderzijds kan hij ook slaan op de vervalsing, bewerking of verzwijging van waarheidsgetrouwe informatie.²⁷ Volgens Li Shaohui heeft *xujia xinxi* ook drie specifieke kenmerken. Het is namelijk verzonnen, misleidend en bedrieglijk van aard. Met verzonnen bedoelt hij dat een bepaald persoon met een kwalijk doel voor ogen en vanuit een subjectief standpunt doelbewust valse feiten verzint. Het misleidende karakter slaat op de potentieel slechte invloed die dergelijke informatie kan hebben op het gedrag of de acties van mensen. De bedrieglijke aard verwijst

²⁴ Tandoc & Lim & Ling, p. 12.

²⁵ Zhong, p. 7.

²⁶ Ha & Zhang, p. 97.

²⁷ Zhao & Xu, p. 4. (geciteerd in Ha & Zhang, p. 97.)

ten slotte naar het feit dat intentioneel bedrog waarbij men de waarheid verbergt achter valse boodschappen, mensen voor de gek kan houden.²⁸

Zhou Yiting maakt in het artikel “A Definition and the Causes of ‘Fake News’” een onderscheid tussen de termen *jia xinwen* en *wei xinwen*. Volgens hem verwijst de eerste term naar valse inhoud in mediaberichtgeving, terwijl de tweede refereert aan ware feiten die door hun gebrek aan nieuwswaarde niet relevant zijn binnen het ‘echte’ nieuws.²⁹ *Wei xinwen* zou je met andere woorden dus kunnen omschrijven als pseudonieuws.

谣言 (*yaoyan*)

Een andere term die binnen het Chinese discours rond *fake news* wel eens naar voor komt, is *yaoyan*. Dit begrip zou je als gerucht kunnen vertalen. Op het eerste gezicht associëren we deze term niet onmiddellijk met het concept *fake news*, maar het zou kunnen dat dit begrip dat al veel langer meegaat dan *xujia xinxi* en *jia xinwen* toch een rol van betekenis speelt in het Chinese discours rond *fake news*.

De term *yaoyan* is diep verankerd in de Chinese samenleving en gaat ver terug in de tijd. Een illustratie hiervan vinden we in het boek *Telling Stories: Witchcraft and Scapegoating in Chinese History* van Barend J. ter Haar. Hierin komt een verhaal naar voor waarin keizer Zhengde 正德 (1505-1521) een verbod zou hebben uitgevaardigd op het houden van varkens. Dit verhaal verspreidde zich over het hele rijk en had als gevolg dat mensen hun varkens allemaal slachtten. Dit verhaal lijkt misschien vrij banaal, maar varkensvlees vervulde een belangrijke functie bij allerhande offers. Men kan er dus vanuit gaan dat de verspreiding van dit gerucht een grote invloed heeft gehad op de rituele praktijken in die periode.³⁰ Je kan met andere woorden concluderen dat de verspreiding van geruchten reële gevolgen kan hebben.

Wang Liang stelt in het artikel “Research on the Transmission and Prevention of Rumours in the New Media Environment” dat er een verschillende benaderingswijze is van de term gerucht binnen Chinese en westerse academische kringen. Binnen het Chinese academische discours herleidt men de essentie van de term *yaoyan* vaak tot valse of ongefundeerde

²⁸ Li, p. staat niet vermeld (geciteerd in Ha & Zhang, p. 97.)

²⁹ Zhou, p. 39.

³⁰ Ter Haar, pp. 3-5.

informatie. Dit contrasteert volgens Wang met de visie op dit begrip binnen westerse academische kringen. Daar beschouwt men de ongefundeerde of valse aard van informatie niet als de hoofdeigenschap van een gerucht. Volgens het westerse academische perspectief is de belangrijkste eigenschap van een gerucht de inter-persoonlijke communicatie over een bepaald onderwerp, zonder dat daarover bevestiging is van overheidsinstanties. Binnen dit perspectief stelt men een gerucht dus niet perse gelijk aan een leugen.³¹

Conclusie

Xujia xinxi en *jia xinwen* lijken op het eerste gezicht het meest aan te sluiten bij het concept *fake news*. Meer bepaald vertonen beide termen gelijkenissen met de vorm van *fake news* die in de typologie van Tandoc, Lim en Ling omschreven is als nieuws fabricatie. Anderzijds lijkt men vanuit Chinees oogpunt ook de term *yaoyan* in verband te kunnen brengen met *fake news*. Voorlopig houden we deze drie termen allemaal in het achterhoofd. In het verdere verloop van het onderzoek kunnen we dan bekijken welke termen effectief voorkomen in de officiële berichtgeving van de Chinese overheid en of de overheid enige klaarheid schept over de lading die deze termen dekken.

³¹ Wang, p. 38.

2 Internetcontrole en internetcensuur in China

Het internet in China is niet altijd zo onderhevig geweest aan controle en censuur zoals dat vandaag de dag het geval is. Toen het internet er in 1994 zijn intrede deed, was er aanvankelijk een relatieve vrijheid op het Chinese web. Deze relatieve vrijheid kaderde binnen de toenmalige opendeurpolitiek van Deng Xiaoping 邓小平.³² Naarmate de populariteit van het internet groeide, begon de Chinese overheid echter stappen te ondernemen om het internet te controleren en te censureren. De reden voor de toenemende controle van het internet werd door Deng Xiaoping als volgt verwoord:

“打开窗户，新鲜空气会进来，苍蝇也会飞进来。”

“Als je het raam opent, kan er verse lucht naar binnen komen, maar er kunnen ook vliegen naar binnen komen.”³³

Het Chinese web is dus al enige tijd het onderwerp van controle en censuur. Hierbij speelt de notie van *cyber sovereignty*³⁴ een belangrijke rol. Tijdens de regeerperiode van Xi Jinping is er een intensivering waar te nemen op het vlak van internetcontrole. Getuige hiervan is bijvoorbeeld de nieuwe *cybersecurity* wetgeving die op één juni 2017 in voegen trad.³⁵ Volgens Oxford Analytica creëert deze wetgeving een wettelijk kader voor de beheersing van informatiestromen.³⁶ We kunnen in zekere zin dus stellen dat het Chinese discours rond *fake news* binnen een context van strenge internetcontrole en censuur kadert. Daarom staan we even stil bij de belangrijkste onderdelen van het Chinese beleid die hierop betrekking hebben. Eerst schetsen we een algemene situatie, waarbij we het kort hebben over de betrokken overheidorganen en de methodes van internetcontrole. Daarna is het vooral de

³² Opendeurlpolitiek van Deng Xiaoping: Deng Xiaoping kondigde deze beleidslijn aan in 1978. Hij wilde hiermee enerzijds de Chinese economie hervormen door de planeconomie af te bouwen en anderzijds de Chinese economie openstellen om buitenlandse investeringen aan te trekken. (uit eigen notities bij het vak taal en politiek in China, academiejaar 2014-2015)

³³ “The Great Firewall of China” (*Bloomberg*)

³⁴ Cyber sovereignty: The principle that a national government should have sole jurisdiction over what contents, data and services can be provided or accessed on the internet within the nation's territory; for another country to interfere with these decisions is illegitimate -- a violation of sovereignty.

“China: New Laws Advance ‘Cyber Sovereignty’” (*Oxford Analytica Daily Brief Service*)

³⁵ Van Staden ten Brink & Wang & Veldhoen & Arnbak, p. 27.

³⁶ “China: New Laws Advance ‘Cyber Sovereignty’” (*Oxford Analytica Daily Brief Service*)

bedoeling om specifiek op zoek te gaan naar informatie die we kunnen verbinden met het Chinese discours rond *fake news*. Deze informatie proberen we te bekomen door ons te richten op legislatieve documenten die verwijzingen naar *fake news* bevatten. Op die manier kunnen we misschien achterhalen welke vormen van online berichtgeving de Chinese overheid weert als *fake news*.

2.1 Betrokken overheidsorganen

Er zijn in hoofdzaak twee overheidsorganen die een belangrijke coördinerende functie hebben bij de controle van het Chinese internet, namelijk de Central Leading Group for Internet Security and Informatization 中央网络安全和信息化领导小组 (*Zhongyang wangluo anquan he xinxi hua lingdao xiaozu*) en de Cyberspace Administration of China 国家互联网信息办公室 (*Guojia hulianwang xinxi bangongshi*). We bespreken hieronder kort de voornaamste taken die beide instanties vervullen.

Central Leading Group for Internet Security and Informatization

De Central Leading Group for Internet Security and Informatization, ook wel gekend onder de naam Cyberspace Affairs Leading Group, werd op 28 februari 2014 opgericht. Deze overheidsinstantie is ontstaan als een gevolg van een reorganisatie van de Leading Group for National Informatization. De dagdagelijkse leiding van dit beleidsorgaan is in handen van Xu Lin 徐麟, maar helemaal bovenaan de hiërarchische ladder staat de president Xi Jinping. De Central Leading Group for Internet Security and Informatization houdt zich bezig met de formulering en implementering van het internetbeleid in China. De bevoegdheden van dit overheidsorgaan zijn divers, gaande van de uitbreiding van online dienstverlening, over internetbeveiliging, tot jurisdictie aangaande het online censuurbeleid. Dit overheidsorgaan valt onder de voogdij van het Centraal Comité van de Chinese Communistische Partij en is daar dus verantwoording aan verschuldigd.³⁷

Volgens Nigel Inkster toont de oprichting van dit bestuursorgaan aan dat de Chinese overheid de bevoegdheden rond de thema's internet en informatisering zoveel mogelijk wil samenbrengen. Het is volgens hem ook een indicatie van het belang dat de overheid toekent aan het internet inzake de economische, sociale en politieke ontwikkeling van het land.³⁸

³⁷ "Central Leading Group for Internet Security and Informatization" (*Wikipedia*)

³⁸ Inkster, p. 41.

Cyberspace Administration of China (CAC)

In 2014 vormde de Chinese overheid het State Internet Information Office om tot de Cyberspace Administration of China.³⁹ Dit overheidsorgaan valt onder de voogdij van de eerder besproken Central Leading Group for Internet Security and Informatization en doet tevens dienst als diens uitvoerend orgaan.⁴⁰ De CAC bestaat uit een departement dat gewijd is aan internetveiligheid, een dienstencentrum en een meldpunt voor illegale en schadelijke online informatie.⁴¹ Deze overheidsinstantie houdt zich voornamelijk bezig met het beheer, de coördinatie en de supervisie van alles wat er in China online verschijnt. Voorts is het ook verantwoordelijk voor het beheer van de administratieve goedkeuringen voor bedrijven die aan online nieuwsberichtgeving doen.⁴²

2.2 Methodes van online controle en censuur

Voordat we de manieren bekijken waarop de Chinese overheid het internet controleert, is het belangrijk om even stil te staan bij de algemene kijk van de Chinese machthebbers op het internet. Volgens Ang Peng Hwa en Chen Xiaoyan gaat de Chinese overheid ervan uit dat het mogelijk is om burgers gebruik te laten maken van internetdiensten, zonder hen hierbij een extra vorm van macht te verlenen. Deze visie contrasteert volgens Ang en Chen met de manier waarop men in de westerse academische literatuur naar het internet kijkt.⁴³

Volgens David Tian houdt de Chinese overheid vrijwel elke vorm van communicatie in de gaten, gaande van e-mailverkeer tot online blogberichten. Hoewel de schaal van deze controleoperatie volgens hem constant uitbreidt, is het proces erachter niet altijd even transparant. Het is moeilijk te bepalen waar nu precies de grens ligt tussen wat de overheid tolereert en wat niet.⁴⁴ De controle die de Chinese overheid uitvoert op het internet speelt zich op verschillende domeinen af. Dit multidimensionale proces focust volgens Tian hoofdzakelijk op drie belangrijke gebieden binnen het wereldwijde web. Ten eerste controleert men de computers van internetgebruikers met behulp van specifieke software.

³⁹ Inkster, p. 40.

⁴⁰ "Central Leading Group for Internet Security and Informatization" (*Wikipedia*)

⁴¹ "Cyberspace Administration of China" (*Wikipedia*)

⁴² "Cyberspace Administration of China (CAC) (国家互联网信息办公室)" (*Thomson Reuters Practical Law*)

⁴³ Ang & Chen, p. 85.

⁴⁴ Tian, p. 79.

Hiernaast zijn er ook controlemechanismen die het Chinese web aan controle onderwerpen. Hierbij denken we bijvoorbeeld aan mensen die zich professioneel bezighouden met de censurering van welbepaalde inhoud en de filtering van zoekresultaten, maar ook aan individuen die aan de overheid verbonden zijn en commentaren plaatsen op bepaalde berichten. Hierdoor kan de overheid de publieke opinie op een proactieve manier manipuleren. Tot slot is er ook een strenge controle van de internationale toegangspoorten tot het Chinese web. Het bekendste controlemechanisme dat hierbij dienst doet, is de zogenaamde Great Firewall of China (防火长城 *Fanghuo changcheng*).⁴⁵

De Great Firewall is een bijnaam voor het National Public Network Surveillance System.⁴⁶ Het Ministerie van Openbare Veiligheid legde in het jaar 2000 de fundamenten van dit internetcontroleapparaat.⁴⁷ Volgens Tai Zixue maakt dit censuurmechanisme gebruik van vier specifieke methodes. In de eerste plaats is er een systeem dat bepaalde domeinnamen blokkeert. Zo is Facebook bijvoorbeeld niet toegankelijk in China. Daarnaast is er ook een systeem dat IP adressen kan blokkeren.⁴⁸ Deze methode staat ook bekend als *packet dropping*. Een derde methode waarvan de Great Firewall gebruik maakt, is de zogenaamde *connection reset*. Dit zorgt voor een onderbreking van de communicatie tussen een computer en de website naar dewelke je op dat moment surft. De vierde en laatste methode staat bekend als de TCP⁴⁹ *reset attack*. Op deze manier kan men bepaalde berichten, afbeeldingen, ... selectief blokkeren, terwijl de overige inhoud van een webpagina gewoon toegankelijk blijft.⁵⁰

Volgens Tai zijn de door de Great Firewall geïsoleerde websites grofweg in drie categorieën op te delen. Allereerst zijn er de websites van verbannen Chinese dissidenten en 'vijandige buitenlandse organisaties', zoals bijvoorbeeld Human Rights Watch. Verder viseert men ook de websites van internationale mediaorganisaties, zoals bijvoorbeeld de BBC. Tot slot zijn er

⁴⁵ Tian, pp. 80-81.

⁴⁶ Tai, p. 64.

⁴⁷ "the Great Firewall of China: Background" (*Torfox*)

⁴⁸ IP staat voor Internet Protocol. Aan de hand van een IP adres kan je computers identificeren die met elkaar verbonden zijn. Elke website is ook gekoppeld aan een specifiek IP adres. Door bepaalde IP adressen te blokkeren, is het dus mogelijk om de toegang tot bepaalde websites te verhinderen. (Tai, p. 66.)

⁴⁹ Transmission Control Protocol (*Wikipedia*)

⁵⁰ Tai, pp. 66-68.

ook veel individuele websites die te maken krijgen met censuur. Dit vanwege de publicatie van vermeende verboden inhoud. Deze lijst van websites staat echter niet vast en kan van vandaag op morgen veranderen.⁵¹

De Chinese overheid tracht ook de burger te betrekken bij de controle van het internet. Zo lanceerde de Internet Information Service Commission op tien juni 2004 het China Internet Illegal Information Reporting Center. Via dit meldpunt kan je een brede waaier aan 'schadelijke' berichten of informatie rapporteren.⁵² Naast dit meldpunt zijn er ook verschillende online applicaties die een functie hebben ingebouwd waar je berichten kunt rapporteren vanwege hun 'kwalijske' aard.⁵³

Het controle- en censuurbeleid van de Chinese overheid bestaat volgens Anne Cheung en Zhao Yun niet enkel uit directe actie en regulering van het bewind zelf. Het berust volgens hen ook voor een groot deel op de samenwerking tussen de overheid en internet- en technologiebedrijven. De Chinese overheid heeft een co-regulerend systeem op poten gezet, waarbij ze verschillende verplichtingen en verantwoordelijkheden met betrekking tot de controle van het internet bij internet- en technologiebedrijven legt.⁵⁴

Het is inmiddels duidelijk dat de Chinese overheid het internet streng controleert. Lee Kai Fu leverde enkele jaren geleden een concreet bewijs van de online censuurpraktijken in zijn land. Nadat Sina, één van China's twee grootste technologiebedrijven, hem in 2012 verkoos tot de meest invloedrijke microblogger van het jaar, hield hij gedurende zes maanden bij welke berichten er van zijn blog verdwenen. Na die zes maanden plaatste hij een collage van de 78 verwijderde berichten op zijn blog als een bewijs van het strenge Chinese censuurbeleid.⁵⁵ Ondanks de vele controle- en censuurmechanismen van de overheid, zoeken Chinese internetgebruikers constant naar nieuwe manieren om censuur te vermijden wanneer ze over gevoelige thema's communiceren. De subtiele Chinese taal is een handige bondgenoot in deze onderneming.⁵⁶

⁵¹ Tai, pp. 71-72.

⁵² Tai, pp. 72-73.

⁵³ Laskai, p. 201.

⁵⁴ Cheung & Zhao, p. 94.

⁵⁵ Goodwin, p. 146.

⁵⁶ Tai, p. 73.

2.3 Chinese wetgeving met betrekking tot *fake news*

In de afgelopen jaren zijn er onder het bewind van Xi Jinping enkele wetsbepalingen ingevoerd die specifiek verwijzen naar termen die we in verband kunnen brengen met *fake news*. Door deze passages in de wetgeving van naderbij te bekijken, is het misschien mogelijk om een beter begrip te krijgen van wat dergelijke termen volgens de overheid zouden kunnen betekenen of naar wat ze zouden kunnen verwijzen. Specifiek ligt de focus op artikel 181 en 291 van de Chinese strafwet, een door de Opperste Volksrechtbank en het Opperste Procuraat uitgevaardigde legislatieve interpretatie en een normatief document uitgevaardigd door de Cyberspace Administration of China.

[Strafwet artikel 181](#)

Artikel 181 is in 1999 toegevoegd aan de Chinese strafwet en heeft het over 虚假信息 (*xujia xinxi*) in een economische context. Dit wetsartikel geeft aan dat er straffen staan op de fabricatie en verspreiding van valse informatie (*xujia xinxi*) die de aandelenmarkt beïnvloedt en bijgevolg ernstige gevolgen teweegbrengt. Als je een dergelijk misdrijf begaat, kan je een celstraf verwachten die kan oplopen tot vijf jaar, alsook een bijkomende boete die varieert tussen de tienduizend en honderdduizend yuan. Het wetsartikel vermeldt ook dat personeel in dienst van de aandelenmarkt dat betrokken is bij de doelbewuste verstrekking van valse informatie (*xujia xinxi*) of bij de vervalsing, aanpassing of vernietiging van transactiedocumenten⁵⁷, zich eveneens aan de hierboven genoemde sancties kan verwachten. Indien de omstandigheden echter zeer ernstig zijn, zal de celstraf variëren tussen de vijf en tien jaar en de boete tussen de twintigduizend en tweehonderdduizend yuan.⁵⁸

[Interpretation of the Supreme People's Court and the Supreme People's Procuratorate on Several Issues concerning the Specific Application of Law in the Handling of Defamation and other Criminal Cases through Information Networks](#)

Op zeven september 2013 vaardigde de Opperste Volksrechtbank en het Opperste Procuraat van de Volksrepubliek China een document uit met meer uitleg over verschillende kwesties die te maken hebben met de toepassing van de wet in strafzaken waarbij misdrijven gepleegd zijn met behulp van informatienetwerken. In artikel één van deze legislatieve

⁵⁷ Om op die manier investeerders te verleiden om aandelen te verhandelen.

⁵⁸ Strafwet van de Volksrepubliek China (2015), art. 181.

interpretatie verwijst men naar de fabricatie van feiten om andere mensen te belasteren. Daarnaast komt in artikel vijf en zeven telkens de term *xujia xinxi* voor.

In artikel één beschrijft men drie situaties die verband houden met de fabricatie van feiten om andere mensen te belasteren. Deze drie situaties zijn:⁵⁹

(一) 捏造损害他人名誉的事实，在信息网络上散布，或者组织、指使人员在信息网络上散布的；

(1) Where facts harming another person's reputation are concocted, disseminated on information networks, or where persons are organized or incited to disseminate them on information networks;

(二) 将信息网络上涉及他人的原始信息内容篡改为损害他人名誉的事实，在信息网络上散布，或者组织、指使人员在信息网络上散布的；

(2) where original information content on information networks involving another person is distorted into facts harming another person's reputation, disseminated on information networks, or where persons are organized or incited to disseminate them on information networks;

(三) 明知是捏造的损害他人名誉的事实，在信息网络上散布，情节恶劣的，以“捏造事实诽谤他人”论。

(3) where, in the clear knowledge that facts harming another person's reputation are concocted, they are disseminated on information networks and the circumstances are vile, it shall be determined as “concocting facts to defame others”.

Wanneer er aan één van deze drie situaties voldaan is, zal men de desbetreffende praktijk in overeenstemming met de eerste paragraaf van artikel 246 uit de strafwet behandelen als de fabricatie van feiten om andere mensen te belasteren.

⁵⁹ Interpretation concerning some Questions of Applicable Law when Handling Uses of Information Networks to Commit Defamation and other such Criminal Cases (2013), art. 1.

(Engelse vertaling overgenomen uit: “Interpretation concerning some Questions of Applicable Law when Handling Uses of Information Networks to Commit Defamation and other such Criminal Cases” (China Copyright and Media))

In de tweede paragraaf van het vijfde artikel van deze legislatieve interpretatie stelt men dat de al dan niet bewuste fabricatie van valse informatie (*xujia xinxi*) en de verspreiding ervan via informatienetwerken, om op die manier de publieke orde te verstoren, bestraft zal worden in overeenstemming met de eerste paragraaf van artikel 293 van de strafwet.⁶⁰

Artikel zeven plaatst de term *xujia xinxi* andermaal in een economische context. Wanneer men valse informatie (*xujia xinxi*) verstrekt met het doel om winst te maken en hierdoor de orde op de economische markt verstoort, beschouwt de overheid dit in overeenstemming met artikel 225 van de strafwet als een handelsmisdrijf.⁶¹

[Strafwet artikel 291](#)

Op negenentwintig augustus 2015 vaardigde het Staand Comité van het Nationaal Volkscongres het negende amendement van de strafwet van de Volksrepubliek China uit.⁶²

Punt tweeëndertig van dit amendement heeft het over een toevoeging van een tweede paragraaf bij artikel 291-1 van de strafwet. Dit artikel valt onder de eerste sectie (Misdaden met betrekking tot de verstoring van de publiek orde) van hoofdstuk zes (Misdaden aangaande de beschadiging van de sociale orde) uit de strafwet. In de bijgevoegde tweede paragraaf geeft men aan welke strafmaat er staat op de fabricatie en intentionele verspreiding via het internet of andere mediakanalen van valse berichten (*xujia xinxi*) over gevaren, epidemieën, rampen of andere alarmerende situaties die gericht zijn op de verstoring van de sociale orde. Bij het begaan van een dergelijk misdrijf kan het gerecht drie straffen vorderen. Ten eerste kan men een celstraf opleggen die kan oplopen tot drie jaar, maar daarnaast kan men je ook voor een korte periode opsluiten of onder toezicht plaatsen.⁶³

[Measures for the Administration of Content Management Practitioners in Internet News Information Service Providers](#)

Op dertig oktober 2017 vaardigde de Cyberspace Administration of China een normatief document uit dat dieper ingaat op allerhande administratieve zaken die betrekking hebben

⁶⁰ Interpretation concerning some Questions of Applicable Law when Handling Uses of Information Networks to Commit Defamation and other such Criminal Cases (2013), art. 5.

⁶¹ Interpretation concerning some Questions of Applicable Law when Handling Uses of Information Networks to Commit Defamation and other such Criminal Cases (2013), art. 7.

⁶² "China Promulgates the Ninth Amendment to the PRC Criminal Law" (*Steptoe*)

⁶³ Negende Amendement op de Strafwet van de Volksrepubliek China (2015), art. 32.

op het personeel van online nieuws- en informatieverstrekkers. In artikel zeven van het tweede hoofdstuk (Gedragcode voor mensen in de mediasector) van dit document is er een passage terug te vinden die naar 虚假互联网新闻信息 (*xujia hulianwang xinwen xinxi*) verwijst. Deze term is te vertalen als vals(e) online nieuws en informatie. Dit onderdeel van de tekst stelt dat men een einde moet stellen aan de publicatie en verspreiding van vals online nieuws en valse online informatie. Vervolgens duidt het document erop dat men de waarachtigheid, accuraatheid en objectiviteit van online nieuws en informatie moet waarborgen. Naast deze specifieke verwijzing naar vals online nieuws en valse online informatie, vestigt het normatief document ook de aandacht op enkele principes die nieuwsverslaggevers hoog in het vaandel moeten dragen. Zo moeten ze zich houden aan hun professionele ethiek, het principe van waarachtigheid vooropstellen, hun bronnen nauwgezet controleren en nieuws dat gepubliceerd is door officiële entiteiten herpubliceren.⁶⁴

2.4 Welke online inhoud laat de overheid toe en welke niet?

Mensen denken dat het censuurapparaat van de Chinese overheid elke kritische stem onmiddellijk de mond snoert, maar is deze opvatting niet een beetje tekort door de bocht? Om hier achter te komen, bekijken we aan de hand van een rapport van het OpenNet Initiative⁶⁵ (ONI) en de Computer Information Network and Internet Security Protection and Management Regulations welke online inhoud de Chinese overheid al dan niet tolereert. We gaan hierbij ook op zoek naar mogelijke referenties naar *fake news*.

Het OpenNet Initiative (ONI) beschreef China in een rapport uit 2012 (net voor het aantreden van Xi Jinping als president van de Volksrepubliek China) als het land met één van de meest doordringende en gesofisticeerde systemen voor internetfiltering en informatiecontrole ter wereld.⁶⁶ In het rapport staat dat het aantal Chinese internetgebruikers blijft toenemen. Tegelijkertijd vergroot de overheid haar capaciteit om

⁶⁴ Measures for the Administration of Content Management Practitioners in Internet News Information Service Providers (2017), art. 7.

⁶⁵ The OpenNet Initiative is a collaborative partnership of three institutions: the Citizen Lab at the Munk School of Global Affairs, University of Toronto; the Berkman Center for Internet & Society at Harvard University; and the SecDev Group (Ottawa).
“About ONI” (*OpenNet Initiative*)

⁶⁶ “ONI Country Profile China 2012” (*OpenNet Initiative*), p. 271.

online inhoud die de sociale stabiliteit of de staatscontrole in gevaar zou kunnen brengen te beperken. Dit doet ze doormiddel van een strenge regelgeving voor binnenlandse media, mensen aansprakelijk te stellen voor de berichten die ze online plaatsen, ‘net op tijd’ filtering en zogenaamde opruimcampagnes. In tabel twee kun je aflezen dat politiek getinte berichten en berichten die verband houden met conflicten en veiligheid onderhevig zijn aan een doordringende vorm van filtering. Daarnaast onderwerpt de overheid berichten over sociale kwesties en internet *tools* ook aan een aanzienlijke vorm van controle. Op basis van tabel drie kan je voorts ook opmaken dat er weinig transparantie is over het Chinese online filterapparaat, terwijl de consistentie van het online filtersysteem hoog is.

Resultaten in een oogopslag					
Filtering	Geen bewijs van filtering	Vermoedelijke filtering	Selectieve filtering	Aanzienlijke filtering	Doordringende filtering
Politiek					✓
Sociaal				✓	
Conflict en veiligheid					✓
Internet tools				✓	

Tabel 2: Resultaten van een ONI onderzoek naar internetfiltering in China (2012)⁶⁷

Andere factoren				
	Laag	Gemiddeld	Hoog	Niet toepasbaar
transparantie	✓			
Consistentie			✓	

Tabel 3: Resultaten van een ONI onderzoek naar internetfiltering in China (2012)⁶⁸

Tai geeft aan dat de meest omvattende beschrijving van hetgeen verboden is op het Chinese web terug te vinden is in de Computer Information Network and Internet Security Protection and Management Regulations.⁶⁹ In 1997 voerde de Chinese overheid deze regelgeving in en op acht januari 2011 werd ze voor de voorlopig laatste keer herzien. Artikel vijf uit het eerste hoofdstuk (Uitgebreide verordeningen) van deze regelgeving beschrijft negen categorieën

⁶⁷ "ONI Country Profile China 2012" (*OpenNet Initiative*), p. 271.

⁶⁸ "ONI Country Profile China 2012" (*OpenNet Initiative*), p. 271.

⁶⁹ Tai, p.71.

van berichten waarvan de creatie, reproductie en verspreiding verboden is. Het gaat hierbij om de volgende categorieën:⁷⁰

第五条 任何单位和个人不得利用国际联网制作、复制、查阅和传播下列信息:

Article 5. No entity or individual may use international network connections to create, copy, access, or disseminate the kind of information as set forth below:

- (一) 煽动抗拒、破坏宪法和法律、行政法规实施的;
- (1) Information that instigates resistance to and undermining of the constitution or the implementation of laws and administrative regulations;
- (二) 煽动颠覆国家政权, 推翻社会主义制度的;
- (2) Information that instigates the subversion of state power and overthrowing of the socialist system;
- (三) 煽动分裂国家、破坏国家统一的;
- (3) Information that instigates splitting the country and undermining national unity;
- (四) 煽动民族仇恨、民族歧视, 破坏民族团结的;
- (4) Information that instigates ethnic hatred or ethnic discrimination or undermines ethnic solidarity;
- (五) 捏造或者歪曲事实, 散布谣言, 扰乱社会秩序的;
- (5) Information that fabricates or distorts facts, spreads rumours, and disturbs social order;
- (六) 宣扬封建迷信、淫秽、色情、赌博、暴力、凶杀、恐怖, 教唆犯罪的;
- (6) Information that promotes feudal superstitions, obscenities, pornography, gambling, violence, murder, and terror or incites crimes;
- (七) 公然侮辱他人或者捏造事实诽谤他人的;
- (7) Information that publicly defames others or fabricates facts to slander others;
- (八) 损害国家机关信誉的;
- (8) Information that damages the reputation of state organs; or
- (九) 其他违反宪法和法律、行政法规的。
- (9) Information that in other ways violates the constitution, laws, and administrative regulations.

⁷⁰ Computer Information Network and Internet Security Protection and Management Regulations (2011), art. 5. (Engelse vertaling overgenomen uit: Wang (2016), pp. 60-61.)

Als we deze regelgeving bekijken, zijn er drie punten die eruit springen, omdat ze potentieel interessant zouden kunnen zijn met het oog op het onderzoek naar de visie van de Chinese overheid op *fake news*. Zo heeft men het in punt vijf bijvoorbeeld over de fabricatie of vervorming van feiten (捏造或者歪曲事实 *niezao huozhe waiqu shishi*) en de verspreiding van geruchten (散布谣言 *sanbu yaoyan*) om de orde in de samenleving te verstoren. In punt zes is er een verwijzing naar feodaal bijgeloof (封建迷信 *fengjian mixin*) en punt zeven vestigt de aandacht op de fabricatie van feiten om anderen te belasteren (捏造事实诽谤他人 *niezao shishi feibang taren*). De fabricatie of vervorming van feiten valt als vanzelfsprekend te linken met *fake news* en ook de term geruchten kunnen we in een Chinese context potentieel in verband brengen met het concept *fake news*. De verwijzing naar de fabricatie van feiten om andere mensen te belasteren, kunnen we eveneens linken met *fake news*. Bovendien zagen we in artikel één van een legislatieve interpretatie die in 2013 door de Opperste Volksrechtbank en het Opperste Procuraat van de Volksrepubliek China werd uitgevaardigd ook al een verwijzing opduiken naar dergelijke praktijken.⁷¹ Het begrip bijgeloof komen we hier echter pas voor de eerste keer tegen en vanwege de beperktheid van deze masterproef gaan we er niet verder op in.

Ten slotte is het ook niet onbelangrijk om even te wijzen op het feit dat de Chinese overheid niet zomaar elke kritische stem de kop indrukt. Gary King, Jennifer Pan en Margaret E. Roberts geven aan dat het Chinese censuurmechanisme vrij veel kritiek op de overheid, ambtenaren en het beleid toelaat. Volgens hun onderzoek komt de overheid tussenbeide wanneer discussies potentieel zouden kunnen leiden tot een vorm van collectieve actie.⁷²

⁷¹ Thesis, pp. 20-21.

⁷² King & Pan & Roberts, p. 484.

Conclusie

Het is duidelijk dat het Chinese discours rond *fake news* zich afspeelt in een context waar de overheid een strenge greep houdt op wat er allemaal op het internet gebeurt. Uit de officiële berichtgeving van de overheid hebben we voorlopig drie termen (虚假信息 *xujia xinxi*, 谣言 *yaoyan* en 捏造事实 *niezao shishi*) geselecteerd die we in verband kunnen brengen met het concept *fake news*. We kunnen stellen dat er een wettelijk kader aanwezig is dat straffen vordert voor de fabricatie en verspreiding van vals nieuws of valse informatie. Daarnaast verwijst men in de context van *fake news* ook vaak naar een verstoring van de orde of lasterpraktijken. In het vervolg van de masterproef zullen we bekijken of artikels in de People's Daily meer klaarheid kunnen scheppen betreffende de verdere invulling van het Chinese *fake news* concept.

3 Tekstueel onderzoek

Tijdens dit tekstueel onderzoek is het de bedoeling om de inhoud van vier met *fake news* gerelateerde artikels uit de People's Daily te analyseren. Ik heb gekozen voor de People's Daily als onderzoekssubject, omdat deze krant bij wijze van spreken een spreekbuis is van de Chinese overheid. De berichtgeving die in de krant verschijnt, is bijgevolg vrij representatief voor de visie van het Chinese bewind. De vier artikels dateren respectievelijk uit 2003, 2010, 2016 en 2017 en ze zijn geselecteerd omdat ze alle vier een inzicht geven in de visie van de Chinese overheid op het concept *fake news*. Tijdens de analyse van de artikels is het de bedoeling om te bekijken welke *fake news* gerelateerde Chinese termen er voorkomen, hoe men de betekenis van deze termen omschrijft en welk discours men eromheen vormt. Op basis van de bevindingen van dit tekstueel onderzoek hoop ik een eerste indruk en mogelijks een beter beeld te krijgen op wat de Chinese overheid nu eigenlijk verstaat onder het concept *fake news* en welke houding ze ertegenover aanneemt. De analyse van elk artikel begint telkens met een algemene situering en een korte inhoud. Daarna volgt steevast een meer gedetailleerde analyse van de inhoud van het artikel of enkele passages eruit. Na de analyse van de vier geselecteerde artikels, onderwerpen we de *fake news* gerelateerde Chinese termen die in het tekstueel onderzoek naar voren komen aan een frequentieanalyse. De resultaten van deze frequentieanalyse geven een idee over de oorsprong en de populariteit van de desbetreffende termen.

Artikel 1: 抗非典，警惕网络虚假信息

Duiding en korte inhoud:

Dit artikel met als titel “De strijd tegen SARS⁷³, wees op je hoede voor online *fake news*” is geschreven door Wu Changde 吴昌德 (1952).⁷⁴ Deze man is actief binnen de Communistische Partij van China. Een half jaar nadat hij dit artikel schreef (december 2003), werd hij het hoofd van de propaganda afdeling van het Algemeen Politiek Departement van

⁷³ Severe Acute Respiratory Syndrome

“SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome)” (World Health Organization)

⁷⁴ Wu Changde 吴昌德, “Kang feidian, jingti wangluo xujia xinxi” 抗非典，警惕网络虚假信息 (De strijd tegen SARS, wees op je hoede voor online *fake news*), *Renmin wang* 人民网, 04.06.2003

[Laatst geraadpleegd op 01.05.2018,

<http://www.people.com.cn/GB/guandian/27/20030604/1007816.html>]

het Volksbevrijdingsleger.⁷⁵ Het artikel verscheen op vier juni 2003 in de People's Daily en het is daarmee het eerste artikel in de krant waarin men termen gebruikt die we in verband zouden kunnen brengen met online *fake news*.⁷⁶ In de krant is het artikel gecategoriseerd onder het thema bezorgdheid van de dag. In feite wil de bijdrage van Wu verder ingaan op een stuk van Liu Yi 柳伊 (1976) dat op veertien mei van hetzelfde jaar in de People's Daily verscheen. Liu is werkzaam bij de televisieomroep van Yangzhou en zijn bijdrage heeft als titel "In de strijd tegen SARS is het internet dicht bij ons".⁷⁷ Het artikel gaat over de aanzienlijke impact van het internet op het werk en leven van de mens. Wu kan zich vinden in de inhoud van Liu's artikel, maar hij is van mening dat het belangrijk is om nog iets aan zijn betoog toe te voegen, namelijk het feit dat men alert moet zijn voor online *fake news* dat zich verspreidt tijdens de strijd tegen SARS.

Analyse:

Voor we met de eigenlijke inhoudsanalyse van het artikel beginnen, geeft de onderstaande tabel (tabel 4) al een idee over welke *fake news* gerelateerde termen er in het artikel voorkomen. Een algemene tendens die we in het artikel waarnemen, is dat alle termen op een directe of indirecte manier in verband gebracht zijn met het internet. Het is dus nauwkeuriger om te stellen dat het artikel handelt over online *fake news*. Tijdens de inhoudsanalyse van het krantenartikel zullen we zien of de auteur ook enige duidelijkheid verschaft over wat deze termen betekenen, hoe ze zich tot elkaar verhouden of in welke bredere context ze voorkomen.

⁷⁵ Douhj520, "Wu Changde" 吴昌德 (Wu Changde), *Baidu baike* 百度百科, 17.03.2018 [Laatst geraadpleegd op 07.05.2018, <https://baike.baidu.com/item/%E5%90%B4%E6%98%8C%E5%BE%B7>]

⁷⁶ Een bewering die ik maak op basis van de resultaten van de frequentieanalyse met betrekking tot enkele *fake news* gerelateerde termen in artikels uit de People's Daily. (resultaten frequentieanalyse in tabel 8 op p. 58)

⁷⁷ Liu Yi 柳伊, "Kangji feidian, wangluo li women hen jin" 抗击非典, 网络离我们很近 (In de strijd tegen SARS is het internet dicht bij ons), *Renmin wang* 人民网, 14.05.2003 [Laatst geraadpleegd op 07.05.2018, <http://www.people.com.cn/GB/it/48/297/20030514/991460.html>]

Fake news gerelateerde termen in artikel 1		
Term	Mogelijke vertaling(en)	Aantal keer dat de term voorkomt in het artikel
1) 网络虚假信息 (<i>wangluo xujia xinxi</i>)	Online valse informatie Online vals nieuws	1
2) 网络假新闻 (<i>wangluo jia xinwen</i>)	Online vals nieuws	2
3) 谣言 (<i>yaoyan</i>)	Gerucht	4
4) 造谣 (<i>zaoyao</i>)	Een gerucht starten	2
5) 网络假信息 (<i>wangluo jia xinxi</i>)	Online valse informatie Online vals nieuws	1
6) 假信息 (<i>jia xinxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	1

Tabel 4: Een analyse van *fake news* gerelateerde termen in artikel 1

Wu geeft aan dat het internet zowel een positieve als een negatieve invloed heeft op informatieverbreiding, maar hij lijkt toch vooral te focussen op de negatieve inwerking. In de tweede alinea van het artikel schrijft Wu dat de openbare veiligheidsdiensten tijdens de maand april 107 zaken hebben onderzocht en vervolgd die verband houden met de verspreiding van geruchten (谣言 *yaoyan*) over SARS. Dit gebeurde in zeventien verschillende provincies en steden. De gevallen die zijn onderzocht, gingen over niet bevestigde of overdreven informatie over de SARS epidemie die mensen via email verspreiden, op websites plaatsten of op grote schaal rondstuurden naar andere internetgebruikers. Wu geeft drie voorbeelden van dergelijke berichten. Als eerste voorbeeld haalt hij geruchten aan over bekende personen die overleden zouden zijn aan de gevolgen van SARS. Een tweede voorbeeld zijn geruchten over gebieden waar SARS lelijk zou huishouden. Een derde voorbeeld betreft ten slotte geruchten over zogenaamde remedies tegen SARS. Op het einde van de tweede alinea stelt Wu dat de online verspreiding van dergelijke valse en schadelijke informatie (虚假、有害信息 *xujia youhai xinxi*) enkele negatieve consequenties heeft. Ten eerste verstoren ze de normale orde in de economie en de openbare veiligheid. Daarnaast versterken ze ook het paniekgevoel binnen de samenleving. Daarmee beïnvloedt dergelijke informatie niet enkel de stabiliteit in de maatschappij, maar ook de gevoelens van de mensen. Ten slotte zorgen dergelijke berichten volgens Wu ook voor een serieuze verstoring van de strijd tegen SARS.

In deze tweede alinea van het artikel lijken we twee interessante waarnemingen te kunnen doen. Wu legt in de eerste plaats een verband tussen geruchten (谣言 *yaoyan*) en ongeverifieerde of overdreven informatie. Daarna gaat hij echter nog een stapje verder en stelt dat dergelijke informatie die zich online verspreidt, vals en schadelijk is. Dit geeft de indruk dat elke vorm van informatie op het internet die niet officieel geverifieerd is, per definitie gezien kan worden als vals en schadelijk. Een tweede interessante bevinding uit deze alinea is het verband dat de auteur legt tussen de online verspreiding van geruchten en een verstoring van de orde en stabiliteit in de samenleving. Wu schildert online geruchten hier dus af als iets ordeverstorend en vanuit het oogpunt van de Chinese overheid is de verstoring van de orde in de samenleving iets dat men ten alle kosten dient te vermijden.

Omdat Wu vindt dat er in de voordelen (snelle verspreiding van informatie, interactiviteit, ...) van het gebruik van nieuwe media ook verborgen gevaren zitten, geeft hij in de derde alinea drie redenen voor het ontstaan van online vals nieuws of online valse informatie (网络假信息 *wangluo jia xinxi*). Een eerste belangrijke ontstaansreden is volgens Wu het tijdsgebrek om aan verificatie en reflectie te doen. De oorzaak hierachter is volgens hem de sterke competitie en hoge tijdsdruk inzake online nieuwsberichtgeving. Een tweede reden achter het ontstaan van online vals nieuws of online valse informatie verbindt Wu met het feit dat nieuws- en informatieverbreiding op het internet geen beperkingen heeft op vlak van tijd en ruimte. Dit zorgt ervoor dat er een groot volume aan beschikbare informatie is, maar het is net die grote hoeveelheid aan informatie die het volgens Wu moeilijk maakt om te vermijden dat oplichters zich mengen tussen de eerlijke mensen. De verschillende verklaringen die de ronde doen, zorgen er volgens hem voor dat er overal twijfel uitbreekt. Een derde en laatste reden achter het ontstaan van online vals nieuws of online valse informatie is volgens Wu te vinden in het interactieve aspect van informatieverbreiding op het internet. Dit interactieve facet zorgt er immers voor dat mensen niet langer enkel ontvangers, maar ook producenten van informatie zijn.

Uit de inhoud van deze derde alinea kunnen we weer een aantal dingen opmaken die interessant kunnen zijn tijdens onze zoektocht naar verduidelijking inzake het concept online *fake news* in China. Allereerst valt het op dat Wu de verspreiding van informatie via nieuwe mediakanalen toch vooral in een negatief daglicht plaatst, door te focussen op de zogenaamde verborgen gevaren ervan. Een andere opvallende waarneming is dat de auteur

het in deze alinea niet langer heeft over geruchten (谣言 *yaoyan*), maar wel verwijst naar online vals nieuws of online valse informatie (网络假信息 *wangluo jia xinxi*). Dit zou kunnen betekenen dat hij beide termen als elkaars equivalent beschouwt. Dit vermoeden wordt overigens versterkt door het feit dat hij in de vorige alinea al een verband legde tussen geruchten en de valse aard ervan. Tot slot lijkt Wu in deze alinea ook impliciet aan te geven dat het misschien beter is om telkens slechts één officieel nieuwsbericht te verspreiden over een bepaalde gebeurtenis. Op die manier zou men kunnen vermijden dat een veelheid aan informatieverklaringen twijfel zaait onder de mensen. Dit zou immers kunnen resulteren in een verstoring van de orde en stabiliteit in de samenleving.

In de vierde alinea wijst Wu er nogmaals op dat uitgerekend de voordelen (snelle verspreiding van informatie, interactiviteit, ...) van nieuwe vormen van technologie (internet en nieuwe media) een serieus kwalijk effect en een groot veiligheidsrisico ten opzichte van de samenleving met zich meebrengen. Voorts contrasteert Wu de informatie die traditionele media verspreiden met de informatie die nieuwe media verspreiden. Hij schrijft dat de traditionele media (gedrukte pers, radio en televisie) beschikken over een systeem dat alle informatie grondig nagaat. Dit in tegenstelling tot sommige online nieuwsplatformen waar iedereen nieuwsberichten kan publiceren, informatie van anderen kan bewerken en nieuws op grote schaal kan verspreiden. Dit controlesysteem waarvan de traditionele media gebruik maken, is volgens Wu zowel gebaseerd op journalisten die een speciale training hebben genoten en een relatief sterk verantwoordelijkheidsgevoel hebben ten opzichte van de samenleving, als op jarenlange praktische ervaring. Het is bijgevolg een systeem dat in staat is om schadelijke informatie zoals vals nieuws of valse informatie (虚假信息 *xujia xinxi*) en geruchten (谣言 *yaoyan*) op een doeltreffende manier uit de weg te gaan. Wu stelt dat de afwezigheid van *gatekeepers* op online nieuwsplatformen enerzijds leidt tot een grote variatie in de kwaliteit van de aangeboden informatie, maar het anderzijds ook moeilijk maakt om de accuraatheid van de aangereikte informatie te achterhalen.

Wu gaat in de vierde alinea van zijn artikel ook nog dieper in op wie er meestal betrokken is bij de verspreiding van vals nieuws of valse informatie (假信息 *jia xinxi*) op het internet. Dit doet hij op basis van het eerder vermelde onderzoek naar de verspreiding van dergelijke berichten rond de SARS epidemie. Wu maakt een onderverdeling tussen drie betrokken

groepen. Allereerst stelt hij dat het over het algemeen gaat om adolescenten die niet in staat zijn om de echte feiten te begrijpen en die niet bekend zijn met de dingen des levens. In veel gevallen hebben ze volgens hem slechts een bescheiden verantwoordelijkheidsgevoel. Ze verspreiden dingen die hen ter oren komen op het internet als een gevolg van nieuwsgierigheid en impulsiviteit; daarnaast zijn ze ook onwetend over wat er allemaal op het spel staat. Een tweede betrokken groep bestaat uit zakenmensen die zich niet aan de wet houden en verblind zijn door hebzucht. Deze mensen wekken problemen op door opzettelijk geruchten (谣言 *yaoyan*) te verspreiden over remedies tegen SARS. Een laatste categorie bestaat uit een klein aantal mensen die naar een wereld in chaos verlangen of een verborgen agenda hebben. Zij brengen moedwillig geruchten op gang (造谣 *zaoyao*) om het volk te verwarren en de algemene opinie te verstoren.

Er zijn in deze vierde alinea volgens mij drie potentieel interessante waarnemingen die bepaalde dingen zouden kunnen suggereren over het Chinese online *fake news* concept. Ten eerste brengt Wu vals nieuws of valse informatie (虚假信息 *xujia xinxi*) en geruchten (谣言 *yaoyan*) onder in de categorie schadelijke informatie. Het feit dat hij beide begrippen apart vermeldt, kan erop wijzen dat de betekenis van beide termen toch niet volledig op hetzelfde neerkomt. Dit in tegenstelling tot ons vermoeden op basis van de inhoud van de vorige alinea. In de passage waarin Wu de berichtgeving van traditionele media met de berichtgeving van nieuwe media contrasteert, lijkt hij tussen de regels door de boodschap te willen meegeven dat je enkel de nieuwsberichtgeving van traditionele media kan vertrouwen. Een laatste interessante passage uit deze alinea gaat over de betrokkenen bij de verspreiding van vals nieuws of valse informatie (假信息 *jia xinxi*) op het internet. Wu legt hier de schuld vooral bij naïeve en onwettende jongeren. Hierbij lijkt hij te zinnspelen op het feit dat die groep beter wat meer aandacht zou schenken aan officiële berichtgeving en wat meer verantwoordelijkheidszin aan de dag zou moeten leggen. Ook wetteloze zakenmensen spelen volgens Wu een rol in de verspreiding van valse informatie op het web. We kunnen veronderstellen dat er hierbij een financieel motief speelt, maar dit staat niet specifiek vermeld in het artikel. Tot slot zou ook een kleine groep mensen die naar chaos verlangen of een verborgen agenda hebben, betrokken zijn bij de online verspreiding van valse informatie. Deze laatste groep lijkt Wu af te schilderen als een soort ordeverstoorders, maar veel verder weidt hij er niet over uit. We kunnen hieruit dus enkel opmaken dat dit weer in verband te

brengen is met het thema rond de handhaving van de orde en stabiliteit binnen de samenleving. Wat betreft het mogelijke onderscheid tussen vals nieuws of valse informatie (虚假信息 *xujia xinxi* / 假信息 *jia xinxi*) en geruchten (谣言 *yaoyan*) is het ook interessant om te zien dat Wu deze termen andermaal door elkaar gebruikt in het laatste deel van deze alinea.

In de vijfde en laatste alinea benadrukt Wu dat er gemeenschappelijke inspanningen vereist zijn om enerzijds de authenticiteit en de geloofwaardigheid van online nieuws (网络新闻 *wangluo xinwen*) te waarborgen, maar anderzijds ook om de strijd tegen vervalsing van online nieuws te versterken en om schadelijke effecten van online *fake news* (网络假新闻 *wangluo jia xinwen*) op de samenleving te voorkomen. Aan de hand van vier verschillende punten haalt hij aan wat zo'n gemeenschappelijke aanpak volgens hem inhoudt. Ten eerste is het belangrijk om het toezicht op internetwebsites op te voeren. Men moet een verificatiesysteem voor informatie op poten zetten en het vervolgens perfectioneren. Dit systeem moet zowel de authenticiteit, als de verspreidingssnelheid van informatie garanderen. Wanneer het gaat over berichten die internetgebruikers publiceren, dient men de controle te verscherpen en moet men inspanningen leveren om de verschillende soorten valse en schadelijke informatie op te sporen en te verwijderen. Ten tweede haalt Wu aan dat men met een tweeledige aanpak zowel de online productie en verspreiding van vals nieuws of valse informatie (虚假信息 *xujia xinxi*), als de opstart van geruchten (造谣 *zaoyao*) een halt dient toe te roepen. Enerzijds moet men het probleem vanuit technologisch oogpunt aanpakken. Hierbij komt het erop neer dat men in staat moet zijn om te achterhalen wie bepaalde informatie op het internet plaatst en van waaruit dat gebeurt, zodat mensen die schadelijke informatie online verspreiden niet kunnen ontkomen. Anderzijds dient men het probleem ook vanuit juridisch oogpunt aan te pakken. Het is volgens Wu belangrijk om een wetgeving op te stellen die de strijd aangaat met dit probleem. Daarenboven is het ook belangrijk dat de openbare veiligheidsdiensten en andere relevante politieke en juridische departementen hun opsporingswerk en acties opdrijven, zodat wetsovertreders de gepaste straf ontvangen. Een derde component in de aanpak van online *fake news* heeft volgens Wu betrekking op de transparantie, openheid, distributiesnelheid en nauwkeurigheid van informatie. Het is volgens Wu belangrijk dat de overheid verdere stappen onderneemt in de verhoging van de transparantie van informatie en dat de mainstream media over een

accuraat en efficiënt apparaat beschikken inzake nieuwsverstrekking. Volgens Wu is dit belangrijk, omdat de beïnvloedingskracht van nieuwe media in de nieuwe informatiemaatschappij⁷⁸ steeds vergroot. Tegelijkertijd vergroot volgens hem ook het vertrouwen van het volk in de overheid en de mainstream media. Wat op zijn beurt dan weer hand in hand gaat met een toename aan eisen met betrekking tot de transparantie, openheid, distributiesnelheid en nauwkeurigheid van informatie. De overheid en de mainstream media moeten volgens Wu tot het uiterste gaan om het publiek tevreden te stellen. Zeker bij grote incidenten moet men een systeem op poten zetten, waarbij de desbetreffende informatie zo snel mogelijk tot bij het volk en de verschillende mediakanalen geraakt. Kort samengevat is het volgens Wu belangrijk dat de overheid en de mainstream media niet achterlopen op vlak van nieuwsrapportering. Een vierde en laatste onderdeel van de gemeenschappelijke aanpak van online *fake news* houdt verband met verantwoordelijkheidszin en onderscheidingsvermogen. Langs de ene kant moeten websites hun maatschappelijk normbesef en hun verantwoordelijkheidszin vergroten en langs de andere kant moeten ook de mensen hun alertheid verhogen, zodat ze een onderscheid kunnen maken tussen hetgeen juist en hetgeen fout is. Wu onderstreept dat het belangrijk is om alert te zijn voor valse en schadelijke berichten op het internet of in mobiele berichten. Hij sluit het artikel af met te stellen dat je niet lichtgelovig mag zijn en geen ongeverifieerde berichten of informatie mag verspreiden.

Ook in het vijfde en laatste deel van dit artikel kunnen we weer enkele interessante dingen waarnemingen doen. Allereerst merken we op dat de focus ligt op gemeenschappelijke inspanningen bij de bestrijding van online *fake news* (网络假新闻 *wangluo jia xinwen*). Er is dus sprake van een gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij zowel de beheerders van websites, de overheid, de mainstream media en de bevolking een bepaalde rol dienen te vervullen. We zien dat de focus bij de bestrijding van online *fake news* niet enkel ligt op het technologische en juridische aspect. De transparantie en accuraatheid van informatie, de verantwoordelijkheidszin ten opzichte van de samenleving en de waakzaamheid bij

⁷⁸ Een informatiemaatschappij is een maatschappij waarin de creatie, de distributie, de verspreiding, het gebruik, de integratie en de manipulatie van informatie een belangrijke economische, politieke en culturele activiteit is.

“Informatiemaatschappij” (*Wikipedia*)

nieuwsconsumptie krijgen namelijk ook een cruciale rol toebedeeld. Wat de technologische aanpak van online *fake news* betreft, kunnen we ook nog stellen dat Wu een vrij verregaand model bepleit, waarbij de autoriteiten zomaar kunnen nagaan wie berichten plaatst op het internet en van waaruit dat gebeurt. In het derde en vierde punt van deze alinea lijkt er ook weer een onderliggende boodschap aanwezig te zijn, waarbij Wu schijnbaar aangeeft dat de overheid en de mainstream media de enige betrouwbare bron van informatie zijn. Dit kan je enerzijds afleiden uit het belang dat het artikel hecht aan een transparante, snelle en nauwkeurige nieuwsverslaggeving door de overheid en de mainstream media, maar anderzijds ook uit het feit dat Wu het artikel afsluit met de oproep om geen ongeverifieerde informatie te verspreiden. Aangezien enkel officiële instanties informatie kunnen bevestigen, doet dit vermoeden dat men elke vorm van informatie die niet bevestigd is door de overheid potentieel kan afdoen als onwaar. Tot slot wil ik ook nog even opmerken dat Wu in het tweede deel van zijn uitleg over de gemeenschappelijke inspanningen in de strijd tegen online *fake news*, de termen vals nieuws of valse informatie (虚假信息 *xujia xinxi*) en de opstart van geruchten (造谣 *zaoyao*) in een opsomming apart van elkaar vermeldt. Dit zou kunnen betekenen dat beide termen in zijn ogen niet geheel hetzelfde betekenen.

Artikel 2: 网络虚假新闻的表现、动因及治理

Duiding en korte inhoud:

Dit artikel heeft als titel “De verschijning, de drijvende kracht en het beheer van *fake news* op het internet”.⁷⁹ Het verscheen op negentien maart 2010 in de People’s Daily en staat er gecategoriseerd onder de sectie die gewijd is aan theoretische verhandelingen. Het artikel is geschreven door Cong Lixian 丛立先 (1973), een professor aan de rechtenfaculteit van de Universiteit voor Buitenlandse Studies in Beijing.⁸⁰ Het uitgangspunt van dit artikel zijn de negatieve effecten die de snelle ontwikkeling van het internet en de steeds belangrijker wordende rol van online media met zich meebrengen. Cong geeft aan dat *fake news* op het

⁷⁹ Cong Lixian 丛立先, “Wangluo xujia xinwen de biao xian, dongyin ji zhili” 网络虚假新闻的表现、动因及治理 (De verschijning, de drijvende kracht en het beheer van *fake news* op het internet), *Renmin wang* 人民网, 19.03.2010 [Laatst geraadpleegd op 23.04.2018, <http://theory.people.com.cn/GB/11173652.html>]

⁸⁰ Jinyingwoai, “Cong Lixian” 丛立先 (Cong Lixian), *Baidu baike* 百度百科, 17.02.2016 [Laatst geraadpleegd op 07.05.2018, <https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%9B%E7%AB%8B%E5%85%88/12092354?fr=aladdin>]

internet (网络虚假新闻 *wangluo xujia xinwen*) een voorbeeld is van één van de meest prominente problemen. In het artikel stelt hij dat het heel belangrijk is om aangaande dit probleem over de juiste kennis te beschikken en er praktische stappen tegen te ondernemen. Het artikel behandelt drie specifieke aspecten van online *fake news*. Ten eerste heeft Cong het over de categorisering van online *fake news*. Daarna gaat het artikel dieper in op de drijvende krachten achter online *fake news* en ten slotte is er ook een deel van het artikel gewijd aan bestuurlijke tegenmaatregelen om online *fake news* het hoofd te kunnen bieden.

Analyse:

De auteur gebruikt drie verschillende Chinese termen die we in verband kunnen brengen met het concept *fake news*. Een eerste term die we in het artikel tegenkomen, is 网络虚假新闻 (*wangluo xujia xinwen*). Deze term is te vertalen als online vals nieuws en hij komt in totaal 31 keer voor in het artikel. Het feit dat deze term zo vaak voorkomt, is al een indicator dat het artikel focust op online *fake news*. De term 虚假新闻 (*xujia xinwen*), die te vertalen is als vals nieuws, vinden we in totaal acht keer terug in het artikel. Naast deze twee termen die we rechtstreeks met het concept *fake news* kunnen verbinden, komt er ook nog een ander begrip in het artikel voor dat we in verband zouden kunnen brengen met dit concept. Het gaat hierbij over de term 造谣 (*zaoyao*), die te vertalen is als een gerucht starten. Ondanks het feit dat deze term slechts eenmaal in het artikel voorkomt, kan de verwijzing ernaar misschien toch het een en ander duidelijk maken over de manier waarop geruchten zich verhouden tot het concept *fake news*.

Fake news gerelateerde termen in artikel 2		
Term	Mogelijke vertaling(en)	Aantal keer dat de term voorkomt in het artikel
1) 网络虚假新闻 (<i>wangluo xujia xinwen</i>)	Online vals nieuws	31
2) 虚假新闻 (<i>xujia xinwen</i>)	Vals nieuws	8
3) 造谣 (<i>zaoyao</i>)	Een gerucht starten	1

Tabel 5: Een analyse van *fake news* gerelateerde termen in artikel 2

In onze zoektocht naar een Chinese visie op het concept online *fake news* is dit artikel zeer interessant. Dit omwille van het feit dat de auteur in de tweede alinea enkele classificaties van online *fake news* (网络虚假新闻) aanreikt. Deze indelingen zijn gebaseerd op drie verschillende aspecten van online *fake news*. Allereerst maakt Cong een categorisering op basis van de aard van het nieuws. Hierbij onderscheidt hij vier soorten online *fake news*. Een eerste categorie noemt hij ‘van top tot teen’ *fake news*. Tot deze categorie behoren nieuwsberichten over gebeurtenissen die simpelweg niet hebben plaatsgevonden. Een tweede categorie betreft *fake news* dat gebaseerd is op dingen die je hebt horen zeggen. Deze vorm van *fake news* maakt irrelevante vergelijkingen of interpretaties van vage gebeurtenissen die geen grote verbanden hebben en presenteert ze vervolgens als nieuwsberichten. Een derde categorie heeft het over *fake news* waarbij men gebruik maakt van overdrijving. Hierbij komt het erop neer dat men moedwillig overdrijft en triviale zaken uitvergroot. Een vierde en laatste categorie betreft *fake news* dat het bijkomstige benadrukt in plaats van het fundamentele. Volgens Cong houdt dit verband met een doelbewuste misinterpretatie van objectieve feiten en de verberging van de waarheid achter bepaalde gebeurtenissen.

Uit deze eerste opdeling van online *fake news* kunnen we al een aantal interessante dingen opmaken. Allereerst merken we op dat Cong naast nieuwsberichten die gebaseerd zijn op fictieve gebeurtenissen, ook nog drie andere categorieën van online *fake news* benoemt. De tweede categorie geeft aan dat men nieuwsberichten die gebaseerd zijn op vergelijkingen of interpretaties van dingen die je hebt horen vertellen (geruchten?) ook beschouwt als *fake news*. Men lijkt hier net zoals in het vorige artikel te willen aangeven dat je best enkel geloof hecht aan officieel geverifieerde informatie en niet aan dingen die je via via verneemt. In de derde categorie geeft Cong aan dat de uitvergroting van banale dingen ook een vorm van *fake news* is. Deze link tussen *fake news* en overdrijving zagen we ook al terug in het vorige artikel en doet ons tevens terugdenken aan nieuws satire zoals dat beschreven staat in de *fake news* typologie van Tandoc, Lim en Ling. Daarin staat immers dat nieuws satire ook gebruik maakt van overdrijving bij de overlevering van nieuwsberichten.⁸¹ Volgens de vierde en laatste categorie van online *fake news* is de overbelichting van het bijkomstige ten opzichte van het cruciale ook een vorm van *fake news*. Hierdoor zou je immers een

⁸¹ Thesis, p. 8.

doelbewuste misinterpretatie van objectieve feiten geven en de waarheid verbergen. De omschrijving van deze vierde categorie vind ik persoonlijk nogal onduidelijk. Het geeft me de indruk dat je niet te veel mag uitzoeken over een gebeurtenis als je er iets over wil publiceren op het internet. De informatie die je bekomt als je verder onderzoek doet naar een bepaalde gebeurtenis zou men immers kunnen beschouwen als voorbijgaand aan de essentie.

Een tweede opdeling van online *fake news* maakt Cong op basis van het aspect van beïnvloeding en verspreiding. Hier onderscheidt hij twee soorten online *fake news*. Tot de eerste categorie behoort *fake news* dat zich enkel op het internet verspreidt en waarover de traditionele media geen verslag uitbrengen. De tweede categorie betreft online *fake news* dat uitgebreid door de media wordt gehyped. De verspreiding ervan beperkt zich niet enkel tot het internet, want verschillende soorten media volgen het op en rapporteren erover. Het is interessant om te zien dat Cong een onderscheid maakt tussen *fake news* dat zich louter op het internet verspreidt en *fake news* dat in het hele mediacircuit infiltreert. Ondanks het feit dat het artikel er niet expliciet melding van maakt, zal men deze tweede categorie van *fake news* waarschijnlijk als een nog grotere bedreiging beschouwen dan de eerste categorie. Allicht omwille van de nog grotere potentiële invloed van dergelijke berichten op de orde en stabiliteit in de samenleving.

Tot slot maakt Cong ook nog een categorisering van online *fake news* aan de hand van de juridische gevolgen die het kan veroorzaken. Hierbij ontwaart hij drie soorten *fake news*. Een eerste vorm omschrijft hij als algemeen online *fake news*. Deze vorm van *fake news* heeft slechts algemene en plaatselijke schadelijke gevolgen voor de samenleving. Men kan het met behulp van onderwijs, waarschuwingen en lichte straffen rechtzetten. Onder de tweede categorie valt relatief ernstig online *fake news*. Cong stelt dat deze activiteit reeds illegaal is en dat men ze overeenkomstig de wet moet bestraffen. De derde en laatste categorie betreft bijzonder ernstig online *fake news*. De verspreiding hiervan veroorzaakt serieuze schadelijke gevolgen. Het beschadigt de stabiliteit in de samenleving en schaadt de publieke belangen. Het is een misdaad die men bijgevolg streng moet bestraffen. Omwille van het feit dat Cong geen concrete voorbeelden geeft bij deze drie categorieën van online *fake news*, blijft het onderscheid ertussen nogal vaag. Wat vast staat, is dat het thema van de stabiliteit in de samenleving alweer opduikt.

In de derde alinea van het artikel haalt Cong drie specifieke redenen aan voor het ontstaan van *fake news* op het internet. De drie drijfveren achter online *fake news* die hij identificeert, zijn: een politieke motivatie, een economische motivatie en een persoonlijke motivatie. Bij de politieke motivatie maken mensen omwille van een politieke reden gebruik van het internet om geruchten te starten (造谣 *zaoyao*). Dit doen ze in een poging om de wil van het volk te beïnvloeden. Bij het economische motief trachten mensen economische voordelen te verkrijgen door middel van de productie en verspreiding van *fake news* op het internet. Cong verduidelijkt dat zulke mensen gebruik maken van online *fake news* om hetzij publiciteit te verkrijgen en goederen te verkopen, ofwel om de concurrentie te verdringen. Door gebruik te maken van het internet kunnen dergelijke personen ook gemakkelijk hun ware identiteit verbergen. De persoonlijke motivatie is iets ruimer gekaderd dan het politieke en economische motief. Om te beginnen geeft Cong aan dat het economische systeem en de maatschappelijke structuur in China grondig zijn veranderd. Binnen deze context ontwikkelen sommige mensen om allerlei verschillende redenen een misnoegde persoonlijke situatie, een ontevredenheidsgevoel met betrekking tot hun plaats binnen de gemeenschap of een ontevredenheidsgevoel met betrekking tot hun situatie in de samenleving. Onder deze mensen bevinden er zich volgens Cong enkelen die zonder reden online *fake news* aanmaken als een manier om dingen te onthullen. Enkele voorbeelden die Cong hierbij geeft, zijn de productie en verspreiding van online *fake news* dat kwaad spreekt over andere mensen, andere mensen verguist, andere mensen valselijk beschuldigt of zelfs wraak wil nemen op de samenleving.

Interessant om op te merken is dat de eerste twee van deze drie drijvende krachten achter online *fake news* ook beweegredenen zijn die voorkomen bij het type *fake news* dat in de typologie van Tandoc, Lim en Ling beschreven staat als nieuws fabricatie.⁸² Voorts doet de verwijzing naar laster in het kader van een persoonlijke motivatie voor de productie en verspreiding van online *fake news* ons zowel terugdenken aan de legislatieve interpretatie die in 2013 door de Opperste Volksrechtbank en het Opperste Procureaat is uitgevaardigd, als aan de in 2011 voor het laatst gewijzigde Computer Information Network and Internet Security Protection and Management Regulations.⁸³ In beide officiële documenten maakt

⁸² Thesis, pp. 9-10.

⁸³ Thesis pp. 20-21. en thesis, pp. 24-25.

men immers ook gewag van de fabricatie van feiten om andere mensen te belasteren. We nemen ook waar dat Cong bij het persoonlijke motief achter de verspreiding van online *fake news* vooral de nadruk legt op de ongegrondheid van dergelijke praktijken. Tot slot zien we ook dat Cong tijdens zijn uitleg over het politieke motief achter de verspreiding van online *fake news* een verband legt tussen online *fake news* (网络虚假新闻 *wangluo xujia xinwen*) en de opstarting van een gerucht (造谣 *zaoyao*). Hoe beide termen zich tot elkaar verhouden, valt echter niet af te leiden uit deze passage.

Tot slot heeft Cong het in de vierde en laatste alinea over enkele bestuurlijke maatregelen om *fake news* op het internet te bestrijden. Hij geeft aan dat er nog geen geschikte strafrechtelijke aanklacht is in de Chinese wetgeving die de productie en verspreiding van *fake news* op het internet bestraft. Hij is dan ook van mening dat men verordeningen die hiermee verband houden, moet opnemen in de wetgeving. Omwille van het feit dat er steeds meer en nieuwe internetapplicaties (bv. microblogs, ...) ontstaan die nieuwe manieren van informatieverbreiding met zich meebrengen, is het volgens Cong belangrijk om speciale voorschriften en supervisiemethodes op te stellen en te implementeren om online *fake news* te beheren. Daarnaast vestigt Cong ook de aandacht op de uitwerking van wetten en verordeningen. Volgens hem is het belangrijk dat men een onderscheid maakt tussen algemeen online *fake news*, relatief ernstig online *fake news* en bijzonder ernstig online *fake news*. Hij geeft aan dat men rekening moet houden met de gegeven omstandigheden en dat men op basis daarvan moet kijken hoe men met online *fake news* omgaat en hoe men het bestraft. Tegelijkertijd moet men volgens Cong ook aandacht schenken aan het onderscheid tussen ongepast gedrag en een illegale misdaad wanneer het gaat over de productie en verspreiding van online *fake news*. Ten slotte haalt Cong ook het belang aan van de herziening en verbetering van bestaande wetgevingen die iets te maken hebben met het beheer van *fake news* op het internet. Voorbeelden die hij hierbij aanreikt, zijn bepalingen in het strafrecht die te maken hebben met laster en het in gevaar brengen van de nationale veiligheid, alsook bepalingen in het burgerlijk recht die te maken hebben met de inbreuk op privacy, reputatie en dergelijke.

Algemeen kunnen we vaststellen dat Cong pleit voor een wettelijk kader rond de productie en verspreiding van online *fake news*. Voorts is hij ook voorstander van een proactieve aanpak bij de opstelling van beheersvoorschriften en supervisiemethodes voor online *fake*

news, waarbij men al rekening houdt met toekomstige manieren van informatieverspreiding. Verder hecht Cong ook veel belang aan het onderscheid tussen de verschillende vormen van online *fake news*. Het is volgens hem belangrijk om te kijken naar de ernst van de omstandigheden, alsook om ongepast gedrag en illegale misdaad van elkaar te onderscheiden. Hij blijft echter nogal op de vlakte over hoe men dergelijk differentiaties moet maken. Tot slot merken we ook op dat praktijken zoals laster, het in gevaar brengen van de nationale veiligheid en inbreuk op iemands privacy ook kunnen voorkomen in de context van online *fake news*. Cong geeft immers aan dat men wetgevingen die daarop betrekking hebben, dient te herzien met het oog op het beheer van online *fake news*.

Artikel 3: 虚假新闻传播折射现代治理难题

Duiding en korte inhoud:

Dit artikel met als titel “De verspreiding van *fake news* toont de aard van moeilijke problemen in hedendaags bestuur” verscheen op twaalf december 2016 in de People’s Daily onder de categorie internationaal perspectief.⁸⁴ Uit de categorisering van het artikel kan je al enigszins afleiden dat de inhoud handelt over het *fake news* verschijnsel in de Verenigde Staten en Europa. Meer specifiek gaan Zhang Penghui 张朋辉 (correspondent van de People’s Daily in de Verenigde Staten) en Li Yongqun 李永群 (correspondent van de People’s Daily in Frankrijk) in op de opkomst van *fake news* in de Verenigde Staten en Europa, de schadelijke effecten ervan en de maatregelen die men ertegen kan nemen.

Analyse:

Als je het artikel leest, valt het op dat er een grote diversiteit is aan Chinese termen die in verband te brengen zijn met het concept *fake news*. Als we de gebruiksfrequentie van deze woorden bekijken, zien we dat de term 虚假新闻 (*xujia xinwen*), die te vertalen is als vals nieuws, veruit het meest voorkomt. Naast deze term zijn er echter nog zeven andere Chinese begrippen die we in verband kunnen brengen met het concept *fake news*. Deze termen zijn: 虚假新闻 (*xujia xinwen*), 假新闻 (*jia xinwen*), 不实新闻 (*bu shi xinwen*), 虚假信

⁸⁴ Zhang Penghui 张朋辉 & Li Yongqun 李永群, “Xujia xinwen chuanbo zheshe xiandai zhili nanti” 虚假新闻传播折射现代治理难题 (De verspreiding van *fake news* toont de aard van moeilijke problemen in hedendaags bestuur), *Renmin wang* 人民网, 14.12.2016 [Laatst geraadpleegd op 23.04.2018, <http://world.people.com.cn/n1/2016/1214/c1002-28947153.html>]

息 (*xujia xinxi*), 虛假消息 (*xujia xiaoxi*), 假消息 (*jia xiaoxi*), 偽的消息 (*wei de xiaoxi*) en 謠言 (*yaoyan*). De eerste zes van deze acht termen zijn allemaal te vertalen als vals nieuws of valse informatie. Daarom kunnen we met vrij grote zekerheid zeggen dat ze in verband te brengen zijn met het concept *fake news*. Over de termen 謠言 (*yaoyan*) en 偽的消息 (*weidexiaoxi*) valt er echter iets meer te vertellen. De onderstaande passages uit het artikel zullen hierover wat meer duidelijkheid scheppen.

虛假新聞的影響不僅限於網絡空間，還對現實社會的安全產生了威脅。12 月 4 日，名為埃德加·韋爾奇的男子闖進華盛頓特區一家比薩餅店，並朝店里的員工開槍。據警方調查，韋爾奇聽信推特上的謠言，認為這家比薩店有未成年性奴，因此手持半自動步槍前來“查驗”。這條謠言在推特上廣泛傳播，一些公眾人物也曾參與轉發。

De invloed van *fake news* beperkt zich niet enkel tot *cyberspace*. Het brengt ook een bedreiging van de veiligheid in de samenleving met zich mee. Op vier december stormde Edgar Welch een pizzeria in Washington D.C. binnen en opende het vuur op het personeel dat in de zaak aanwezig was. Volgens het politierapport had Welch geloof gehecht aan een gerucht op Twitter. Hij geloofde dat er een minderjarige seksslaaf was in de pizzeria, dus ging hij met een halfautomatisch geweer in zijn handen op ‘inspectie’. Dit gerucht kende een wijde verspreiding op Twitter. Sommige publieke figuren namen ook deel aan de verspreiding ervan.

Het woord 謠言 (*yaoyan*) kunnen we vertalen als gerucht. In de bovenstaande passage uit het artikel leggen Zhang en Li een verband tussen *fake news* (虛假新聞 *xujia xinwen*) en geruchten (謠言 *yaoyan*). Om te illustreren dat *fake news* ook reële gevolgen kan hebben, vermelden ze het voorbeeld van Edgar Welch die op vier december 2016 met een halfautomatisch geweer in zijn handen een pizzeria in Washington D.C. binnenstormde, nadat hij geloof had gehecht aan een gerucht dat de ronde deed op Twitter. Op basis van deze connectie die de auteurs maken tussen *fake news* en geruchten, kunnen we veronderstellen dat beide termen iets met elkaar te maken hebben. Uit dit artikel valt echter niet op te maken hoe beide begrippen zich precies tot elkaar verhouden.

“国际事实验证网”主编阿莱克修斯·曼扎里斯认为，假新闻的来源很多，要从多个方面打击虚假新闻的产生和传播。曼扎里斯称，社交媒体需要及时删除传播较广的虚假新闻，并建立虚假新闻过滤系统。此外，还有专家建议网络消息转发注明消息源，在已经证伪的消息旁给出事实验证和客观报道的链接。

Alexios Mantzarlis, hoofdredacteur van het International Fact-Checking Network denkt dat de bronnen van *fake news* heel talrijk zijn. Volgens hem moeten we de productie en de verspreiding van *fake news* vanuit meerdere facetten bestrijden. Mantzarlis stelt dat sociale media relatief wijdverspreid *fake news* onmiddellijk moeten verwijderen en een *fake news* filtersysteem op poten moeten zetten. Daarnaast zijn er ook experts die voorstellen dat online nieuws duidelijk haar bronnen moet weergeven en dat men naast nieuws dat al geïdentificeerd is als vals, links naar geverifieerde en objectieve verslaggeving moet toevoegen.

Het woord 伪的消息 (*wei de xiaoxi*) zouden we kunnen vertalen als valse informatie of vals nieuws. Het ligt dus voor de hand om te veronderstellen dat deze term een equivalent is voor pakweg 虚假信息 (*xujia xinxi*) of 虚假新闻 (*xujia xinwen*). Zeker als we rekening houden met de context waarin men deze term in de bovenstaande passage van het artikel gebruikt. De constatering dat Zhang en Li de term 伪的消息 (*wei de xiaoxi*) hier effectief lijken te gebruiken als een verwijzing naar *fake news* is interessant. We zagen immers al eerder dat Zhou Yiting in het artikel “A Definition and the Causes of ‘Fake News’” beweerde dat het woord 伪新闻 (*wei xinwen*), dat we kunnen vertalen als vals nieuws, verwijst naar ware feiten die door hun gebrek aan nieuwswaarde niet relevant zijn binnen het ‘echte’ nieuws.⁸⁵ Dit illustreert dat er eigenlijk geen consensus is over de effectieve betekenis van het karakter 伪 (*wei*) in bovenstaande termen. Het zou dus best kunnen dat er ook wat discussie is over de betekenis van andere Chinese termen die we in verband zouden kunnen brengen met het concept *fake news*.

⁸⁵ Thesis, p. 13.

Fake news gerelateerde termen in artikel 3		
Term	Mogelijke vertaling(en)	Aantal keer dat de term voorkomt in het artikel
1) 虚假新闻 (<i>xujia xinwen</i>)	Vals nieuws	17
2) 假新闻 (<i>jia xinwen</i>)	Vals nieuws	5
3) 谣言 (<i>yaoyan</i>)	Gerucht	2
4) 虚假信息 (<i>xujia xinxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	1
5) 虚假消息 (<i>xujia xiaoxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	1
6) 假消息 (<i>jia xiaoxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	3
7) 不实新闻 (<i>bu shi xinwen</i>)	Nieuws dat niet echt is	1
8) 伪的消息 (<i>wei de xiaoxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	1

Tabel 6: Een analyse van *fake news* gerelateerde termen in artikel 3

Het artikel begint met een algemene situatieschets waarin de auteurs aangeven dat er de laatste jaren voortdurend nieuwe manieren van nieuwsverspreiding zijn ontstaan. Ze schrijven dat het gebrek aan supervisiemechanismen geleid heeft tot de opkomst van *fake news* (虚假新闻 *xujia xinwen*) en dat dit een groot probleem is dat de Amerikaanse en Europese samenleving verstoort. Zhang en Li geven aan dat vals nieuws (虚假的新闻 *xujia de xinwen*) en overdreven opinie-uitingen (夸大的言论 *kuada de yanlun*) vaak op sociale media verschijnen. Met behulp van het internet vergroot volgens hen de invloed van dergelijke berichten, daarbij zorgen die voor een verstoring van de sociale en politieke orde. Het is omwille van deze reden dat er zich volgens Zhang en Li steeds meer landen beginnen te beraden over hoe ze de strijd met *fake news* kunnen aangaan en hoe ze de verspreiding van correcte informatie kunnen garanderen.

In deze inleiding van het artikel stellen de auteurs *fake news* voor als een groot probleem dat een bedreiging vormt voor de sociale en politieke orde in de samenleving. Dit is een thema dat ook al in de voorgaande artikels opdook. Enerzijds is het interessant om te zien dat men het internet en sociale media voorstelt als een katalysator voor de verspreiding en de invloed van *fake news*. Langs de andere kant merken we ook op dat men het ontstaan

van deze hele situatie toeschrijft aan een gebrek aan controlemechanismen. Het lijkt er dus op dat de auteurs willen aangeven dat er wel degelijk controle moet zijn over de informatie die zich via het internet verspreidt. Tot slot merken we ook op dat de auteurs vals nieuws en overdreven opinie-uitingen in één adem noemen. Dit zou eventueel kunnen duiden op een ruimere visie op het concept *fake news*.

In hun artikel hebben Zhang en Li het over twee schadelijke effecten die de verspreiding van *fake news* (虚假新闻) met zich meebrengt. Enerzijds gaat het hierbij over de vernietiging van de stabiliteit in de samenleving en anderzijds over een verstoring van de politieke orde. Zhang en Li geven vier verschillende voorbeelden die deze schadelijke effecten van *fake news* illustreren. Een eerste voorbeeld dat ze aanhalen, is de invloed van online *fake news* op de Amerikaanse presidentsverkiezingen in 2016. In een tweede voorbeeld halen ze aan dat statistisch onderzoek uitwijst dat de hoeveelheid gedeelde nieuwsberichten van Amerikaanse mainstream media in 2016 gestaag gedaald is, terwijl dat voor valse nieuwsberichten niet het geval is. Dit tonen ze aan door te vermelden dat de twintig meest wijdverspreide valse nieuwsberichten (假新闻 *jia xinwen*) tussen augustus en november 2016 meer werden gedeeld en becommentarieerd dan de twintig populairste berichten van de mainstream media. Dit tweede voorbeeld sluiten de auteurs af met te stellen dat er opiniepeilingen zijn die bewijzen dat de verspreiding van *fake news* (虚假消息 *xujia xiaoxi*) de zienswijze van een aanzienlijk deel van de mensen kan beïnvloeden. Het derde voorbeeld dat Zhang en Li aanreiken is dat van Edgar Welch. Deze man viel op vier december 2016 een pizzeria in Washington D.C. binnen en opende het vuur op het personeel, nadat hij geloof had gehecht aan een gerucht (谣言 *yaoyan*) over de aanwezigheid van een minderjarige seksslaaf dat op Twitter de ronde deed. Een vierde en laatste voorbeeld waarnaar de auteurs verwijzen, is de toename van het aantal lezers van extreem rechtse websites, blogs en sociale media gedurende de laatste tien jaar in Frankrijk. De standpunten die men op die platformen verspreidt, gaan over anti-immigratie, populisme en extreem nationalisme en beïnvloeden de stabiliteit in de lokale samenleving. Zhang en Li geven hierbij ook aan dat sommige politieke krachten onecht nieuws (不实新闻 *bu shi xinwen*) en overdreven opinie-uitingen (夸张言论 *kuazhang yanlun*) op het internet verspreiden om hun invloed te vergroten of opposanten te treffen.

In dit deel van het artikel komt duidelijk naar voor dat men de verstoring van de politieke en maatschappelijke stabiliteit sterk in verband brengt met de verspreiding van online *fake news*, omdat valse nieuwsberichten de opvattingen van mensen kunnen beïnvloeden. Voorts merken we op dat men extreme standpunten en overdreven opinie-uitingen andermaal lijkt te verbinden met het concept *fake news*. Ten slotte stellen we ook vast dat men opnieuw verwijst naar de politieke motivatie achter de verspreiding van *fake news*.

In het laatste deel van hun artikel gaan Zhang en Li dieper in op enkele maatregelen tegen de verspreiding van *fake news* (虚假新闻 *xujia xinwen*). Ze leggen hierbij vooral de nadruk op de verbetering van controlemechanismen en de verbetering van het vermogen om *fake news* (虚假新闻 *xujia xinwen*) te onderscheiden. Allereerst halen Zhang en Li aan dat Facebook en andere sociale media websites heel wat kritiek te verduren krijgen van de publieke opinie, vanwege de alomtegenwoordigheid van *fake news*. Daarnaast geven ze ook aan dat *fake news* niet enkel de Verenigde Staten beïnvloedt, maar dat het ook in andere landen een grote negatieve invloed voortbrengt. Het gaat met andere woorden dus om een wereldwijd probleem. Voorts halen Zhang en Li ook de visie van Alexios Mantzarlis aan. Mantzarlis is hoofdredacteur van het International Fact-Checking Network en hij is van mening dat men *fake news* vanuit verschillende facetten moet bestrijden. De maatregelen die hij ondermeer voorstelt, zijn de verwijdering van valse nieuwsberichten, het op poten zetten van een filtersysteem voor *fake news* en een duidelijke bronvermelding bij een nieuwsbericht. Opmerkelijk is dat Zhang en Li de strijd tegen *fake news* (虚假新闻 *xujia xinwen*) in dit deel van het artikel ook in verband brengen met de verwijdering van gevoelige meningsuitingen en afbeeldingen. Dergelijke berichten associeer ikzelf niet onmiddellijk met het concept *fake news*. Zhang en Li staan voorts ook even stil bij de drooglegging van de financiële inkomsten van de producenten van *fake news*. Ze geven immers aan dat Google en Facebook geen advertenties aanvaarden van *fake news* websites en dat Google dergelijke websites in haar zoekfunctie blokkeert. Tot slot leggen Zhang en Li ook nog een verband tussen de bestrijding van *fake news* en vrije meningsuiting. Hierbij citeren ze Elaine Kamarck, oprichtend directeur van het Center for Effective Public Management aan het Brookings Instituut. Zij geeft aan dat de mate waarin de Amerikaanse overheid zich kan mengen met het *fake news* probleem beperkt is. Omwille van het feit dat de Amerikaanse grondwet stelt dat de overheid niet kan interfereren als het op vrije meningsuiting aankomt. Daarnaast

vermelden Zhang en Li ook dat er in Europese landen grenzen zijn aan de vrijheid van meningsuiting. Zo geven ze aan dat de publicatie van illegale opinie-uitingen (aanzetten tot rassenhaat, discriminatie, laster en beledigingen) in Frankrijk kan leiden tot een boete van 30000 euro en een gevangenisstraf van maximaal twee jaar. Sociale netwerk websites zijn er tevens verantwoordelijk om zulke berichten te verwijderen, want indien ze dit niet doen riskeren ze hoge boetes. Je kan je afvragen of de auteurs iets willen suggereren door op het einde van hun artikel even te focussen op de vrijheid van meningsuiting. Door vrije meningsuiting en de bestrijding van *fake news* met elkaar in verband te brengen, lijken ze immers te willen aangeven dat een deel van het huidige *fake news* probleem in het Westen te maken heeft met vrijheid van meningsuiting.

Artikel 4: 有效应对网络谣言须双管齐下

Duiding en korte inhoud:

Het artikel “Een doeltreffende reactie tegen internet geruchten vereist een tweeledige aanpak” verscheen op twee maart 2017 in de People’s Daily.⁸⁶ Het is geschreven door Xie Bing 解冰 die verbonden is aan de Criminal Investigation Police University of China (中国刑事警察学院). Het uitgangspunt van het artikel is de verkiezing van *post-truth* tot woord van het jaar 2016 in de Oxford Dictionary. Xie gebruikt deze verkiezing om de hedendaagse wijde verspreiding van geruchten op het internet te illustreren. Daarna heeft hij het over de evolutie die de verspreiding van geruchten heeft doorgemaakt en wat volgens hem daarvan de consequenties zijn. In het derde deel van het artikel haalt Xie een niet nader vernoemde enquête en psychologisch onderzoek aan om de redenen achter de verspreiding van online geruchten bloot te leggen. Ten slotte sluit hij het artikel af met enkele mogelijke oplossingen die paal en perk zouden kunnen stellen aan het probleem van de verspreiding van online geruchten.

⁸⁶ Xie Bing 解冰, “Youxiao yingdui wangluo yaoyan xu shuangguanqixia” 有效应对网络谣言须双管齐下 (Een doeltreffende reactie tegen internet geruchten vereist een tweeledige aanpak), *Renmin wang* 人民网, 02.03.2017 [Laatst geraadpleegd op 23.04.2018, http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2017-03/02/nw.D110000renmrb_20170302_3-07.htm]

Analyse:

Wat de gebruikte terminologie betreft, kunnen we in dit artikel vier termen onderscheiden die we in verband kunnen brengen met het concept *fake news*. Deze termen zijn: 后真相 (*hou zhenxiang*), 谣言 (*yaoyan*), 网络谣言 (*wangluo yaoyan*) en 虚假新闻 (*xujia xinwen*). De term 后真相 (*hou zhenxiang*) is het Chinese equivalent voor het woord *post-truth*. In het artikel beschrijft men *post-truth* als een term die duidt op het feit dat de snelle ontwikkeling van nieuwe mediatechnologieën een context creëert waarin persoonlijke gevoelens en overtuigingen een grotere invloed op de publieke opinie kunnen hebben dan feiten. De term 后真相 (*hou zhenxiang*) is dus geen letterlijke verwijzing naar *fake news*, maar het woord situeert zich wel in de ruimere context rond dit thema. De termen 谣言 (*yaoyan*) en 网络谣言 (*wangluo yaoyan*), die respectievelijk gerucht en online gerucht betekenen, komen zeer frequent voor in het artikel. Er zijn twee specifieke passages die een interessant beeld scheppen over de rol van beide termen binnen de *fake news* context.

虽然网络谣言的内容是虚假的，但它的传播反映了部分网民的心理状况，也在一定程度上反映了整个社会的心理状况。

Hoewel de inhoud van online geruchten vals is, toch weerspiegelt de verspreiding ervan de psychologische toestand van een deel van de internetgebruikers en tot op zekere hoogte ook die van de hele samenleving.

例如，对于虚假新闻这种典型的网络谣言表现形式，脸谱公司表示，将在德国推广虚假新闻过滤工具。

Bijvoorbeeld, met betrekking tot *fake news*, deze typische uitingsvorm van internet geruchten, verklaarde Facebook dat het in Duitsland zijn middelen voor de filtering van *fake news* zal uitbreiden.

Uit deze twee passages kunnen we twee dingen opmaken. Ten eerste blijkt uit het eerste fragment dat men online geruchten (网络谣言 *wangluo yaoyan*) beschouwt als iets waarvan de inhoud onjuist is. Voorts geeft het tweede fragment aan dat *fake news* (虚假新闻 *xujia xinwen*) een typische uitingsvorm is van online geruchten (网络谣言 *wangluo yaoyan*). Ondanks het feit dat we ons hier slechts op één artikel baseren, zouden we uit deze passage

kunnen concluderen dat online geruchten het grote geheel vormen waartoe *fake news* behoort.

Fake news gerelateerde termen in artikel 4		
Term	Mogelijke vertaling(en)	Aantal keer dat de term voorkomt in het artikel
1) 网络谣言 (<i>wangluo yaoyan</i>)	Internet gerucht Online gerucht	17
2) 谣言 (<i>yaoyan</i>)	Gerucht	8
3) 虚假新闻 (<i>xujia xinwen</i>)	Vals nieuws	5
4) 后真相 (<i>hou zhenxiang</i>)	<i>Post-truth</i>	3

Tabel 7: Een analyse van *fake news* gerelateerde termen in artikel 4

De verkiezing van *post-truth* tot woord van het jaar 2016 in de Oxford Dictionary is het uitgangspunt van dit artikel. In de eerste alinea staat geschreven dat we volgens sommige mensen in een *post-truth* tijdperk leven, waarin mensen niet langer geïnteresseerd zijn in de feiten en gewoon hun eigen kijk volgen. Xie schrijft dat nieuwe mediatechnologieën ervoor zorgen dat informatieverbreiding steeds meer audiovisueel en gedecentraliseerd is. Dit brengt volgens hem met zich mee dat mensen er gewoonlijk niet in slagen om de echte feiten te begrijpen, wanneer ze met grote hoeveelheden informatie in contact komen. Zelfs in die mate dat ze geen aandacht meer schenken aan het onderscheid tussen hetgeen waar en fout is. Deze situatie creëert volgens Xie een voedingsbodem voor de verspreiding van internet geruchten (网络谣言 *wangluo yaoyan*). In de eerste alinea kadert Xie online geruchten binnen de bredere context van het zogenaamde *post-truth* tijdperk. Langs de andere kant schetst hij vooral een vrij negatief beeld van de ontwikkeling van nieuwe mediatechnologieën. Hij haalt het immers aan als de oorzaak van de totstandkoming van een voedingsbodem voor de verspreiding van online geruchten.

Volgens Xie worden geruchten (谣言 *yaoyan*) beschouwd als 's werelds oudste vorm van media. In de tweede alinea van zijn artikel gaat hij dieper in op de evolutie die de verspreiding van geruchten heeft doorgemaakt en wat volgens hem daarvan het gevolg is. Xie geeft aan dat de verspreiding van geruchten vroeger hoofdzakelijk gebaseerd was op interpersoonlijke communicatie. Vandaag de dag kunnen geruchten zich echter via het internet verspreiden. Internettechnologie zorgt er volgens Xie niet enkel voor dat de

relatienetwerken tussen mensen zijn veranderd. Het heeft door zijn verbindingsvermogen ook de mensen versterkt, zodat die kunnen deelnemen aan discussies over openbare aangelegenheden. Xie stelt dat grote hoeveelheden aan informatie zich verspreiden met behulp van het internet. Wanneer geruchten gebruik maken van internettechnologie om zich te verbreiden, kunnen ze volgens hem een nog groter sensatie-effect creëren in de samenleving dan vroeger het geval was. Uit dit deel van het artikel kunnen we opmaken dat geruchten al een zeer lange bestaansgeschiedenis hebben. Verder merken we ook op dat Xie het internet in een negatief daglicht plaatst, omdat hij stelt dat geruchten met behulp van het internet een nog grotere invloed kunnen uitoefenen op de samenleving.

De derde alinea van het artikel vangt Xie aan met de volgende zegswijze: “Een gerucht stopt bij een wijze man.” Volgens hem is het echter niet gemakkelijk om een wijs persoon te zijn in het huidige internettijdperk. De explosieve groei en ongelimiteerde verspreiding van informatie op het internet zorgt naar Xie’s mening enerzijds voor een beperking van ons cognitief vermogen en anderzijds legt het ook blinde vlekken in onze kennis bloot. Verder verwijst Xie naar de resultaten van een enquête en een psychologisch onderzoek om een licht te werpen op enkele redenen achter de verspreiding van online geruchten. De uitkomst van de enquête toont aan dat een groot deel van de internetgebruikers in China adolescenten zijn. Van deze populatie internetgebruikers is de groep die een vorm van hoger onderwijs heeft genoten relatief klein. Daarbij komt ook nog eens kijken dat internetgebruikers volgens de enquête relatief makkelijk te misleiden zijn door betrekkelijk sterk prikkelende geruchten op het internet. In een context waar de feiten niet duidelijk zijn, nemen internetgebruiker volgens Xie deel aan de verspreiding van online geruchten. Onderzoek naar groepspsychologie en meeloopgedrag toont vervolgens aan dat het gedrag en de standpunten van de meerderheid binnen een groep de neiging hebben om druk uit te oefenen op individuele leden. Dit versterkt bijgevolg het meeloopgedrag. Door het feit dat internetgebruikers onderworpen zijn aan de invloed van het internet, hebben ze volgens Xie doorgaans niet het vermogen en de wil om de echte feiten achter belangwekkende gebeurtenissen grondig te onderzoeken. Ze zijn eerder gewend om het oordeel van de groep te volgen en gedachten te spuien over dergelijke gebeurtenissen. Online geruchten kunnen deze situatie volgens Xie uitbuiten.

Kort samengevat ligt er volgens Xie een combinatie van verschillende factoren aan de basis van de verspreiding van geruchten op het internet. Enerzijds verwijst hij naar de explosieve groei en onbeperkte verspreiding van informatie op het internet die het cognitief vermogen van de mensen zou aantasten en blinde vlekken in hun kennis zou blootleggen. De door het internet gecreëerde sfeer van onduidelijkheid waarop Xie alludeert, lijkt hij als argument te willen opwerpen voor een minder vrije en uitgebreide verspreiding van informatie op het internet. Anderzijds ligt een deel van de oorzaak achter de verspreiding van online geruchten volgens Xie ook bij de vele jonge en laagopgeleide internetgebruikers. Zij zouden al te makkelijk te misleiden zijn en zouden de neiging hebben om met de meerderheid mee te lopen. Xie legt hier dus een grote verantwoordelijkheid bij deze jonge internetgebruiker en lijkt op te roepen tot minder passiviteit bij de consumptie van online informatie. Tot slot wil ik ook nog even opmerken dat er geen duidelijkheid is over de oorsprong van de enquête en het psychologische onderzoek dat Xie in zijn artikel aanhaalt.

In de vierde en vijfde alinea heeft Xie het ten slotte over twee manieren die een oplossing kunnen bieden voor het probleem rond internet geruchten. De eerste methode is technologisch georiënteerd. Ondanks het feit dat netwerktechnologie de verspreiding van geruchten bevordert, kan het volgens Xie ook methodes aanreiken om informatie te verifiëren en de verspreiding van geruchten te stoppen. Xie geeft hierbij als voorbeeld een aankondiging die Facebook deed en waarin het bedrijf aankondigde zijn *fake news* filtermethodes in Duitsland uit te zullen breiden. Hierdoor zou het mogelijk zijn om internetgebruikers verdachte nieuwsberichten te laten rapporteren, maar ook om verdachte berichten te markeren en internetgebruikers een waarschuwing te sturen als ze valse berichten online proberen te delen. Internettechnologie kan volgens Xie dus ook een positieve impact hebben als het aankomt op de filtering van *fake news* en de blokkering van de verspreiding van online geruchten. Er is volgens Xie echter meer nodig dan alleen technologische *tools* om de verspreiding van geruchten op het internet een halt toe te roepen. Men dient zich ook af te vragen waarom sommige mensen niet langer geïnteresseerd zijn in feiten en enkel nog bereid zijn hun eigen perceptie te volgen. Xie is van mening dat de verspreiding van online geruchten een afspiegeling is van de psychologische staat waarin sommige internetgebruikers verkeren en in bepaalde mate dus ook van de psychologische staat van de hele samenleving. Online geruchten weerspiegelen volgens hem

tot op zekere hoogte enkele maatschappelijke problemen. Daarom is het volgens Xie belangrijk om onderzoek te verrichten naar de psychologie die achter de verspreiding van online geruchten schuilgaat. Kort samengevat dient de bestrijding van online geruchten zich volgens Xie op twee vlakken af te spelen. Enerzijds moet men inzetten op technologische oplossingen en anderzijds is er ook aandacht nodig voor het oplossen van allerlei maatschappelijke kwesties. Op die manier kan men de voedingsbodem voor online geruchten wegnemen. Dit verband tussen maatschappelijke problemen en de verspreiding van online geruchten zijn we overigens nog niet eerder tegengekomen.

4 Frequentieanalyse van enkele *fake news* gerelateerde termen in de People's Daily (1946-2018)

Met behulp van de databank 人民日报图文数据库 (*Renmin ribao tu wen shujuku*)⁸⁷ heb ik een bescheiden frequentieanalyse uitgevoerd met betrekking tot veertien Chinese termen die we in verband zouden kunnen brengen met het concept *fake news*. Van deze veertien termen komt het merendeel voor in de vier artikels die tijdens het tekstueel onderzoek zijn geanalyseerd. De frequentieanalyse spitst zich toe op alle artikels die tussen januari 1946 en zeventwintig april 2018 in de People's Daily zijn verschenen. Het opzet van deze frequentieanalyse is tweeledig. Enerzijds is het de bedoeling om te achterhalen in hoeveel verschillende artikels de veertien *fake news* gerelateerde termen voorkomen. Anderzijds wil de analyse ook een idee geven van wanneer de veertien termen voor de eerste en voor de voorlopig laatste keer terug te vinden zijn in een artikel uit de People's Daily. De resultaten van de frequentieanalyse (tabel 8, p.58) zouden ons een idee kunnen geven over de oorsprong en de populariteit van de veertien *fake news* gerelateerde termen, alsook over de mogelijke kleine betekenisevolutes die ze hebben doorgemaakt. Men mag zich echter niet blindstaren op de resultaten van deze frequentieanalyse, want er zijn enkele beperkingen aan het onderzoek. Ten eerste was het niet mogelijk om bij de uitvoering van de analyse rekening te houden met de verschillende contexten waarin de onderzochte termen voorkomen. We kunnen bijgevolg dus niet met honderd procent zekerheid zeggen dat elke gevonden verwijzing naar de onderzochte termen zich ook effectief situeert binnen de context van de huidige *fake news* problematiek. Daarnaast schuilt er ook een beperking van het onderzoek in het feit dat er slechts veertien specifieke termen zijn onderzocht. Varianten van deze termen of *fake news* gerelateerde termen die niet zijn opgenomen in de analyse zijn dus enigszins over het hoofd gezien. Hierdoor ontstaat er misschien een vertekend beeld over het totaal aantal verwijzingen naar *fake news* in de People's Daily. Desondanks ben ik ervan overtuigd dat de resultaten van deze beperkte frequentieanalyse een meerwaarde kunnen bieden aan mijn onderzoek naar de visie van de Chinese overheid op *fake news*.

De term die zonder enige twijfel het meest voorkomt in de onderzochte artikels uit de People's Daily is 谣言 (*yaoyan*). Deze term is te vertalen als gerucht en komt in maar liefst 5428 verschillende artikels voor. De eerste verwijzing naar *yaoyan* in een artikel uit de

⁸⁷ Link naar de databank: <http://data.people.com.cn/rmrb/20180410/1?code=2>

People's Daily dateert al van zeventien mei 1946. Dit is niet verwonderlijk aangezien we al eerder zagen dat het een term is die ver terug in de tijd gaat.⁸⁸ Het woord *yaoyan* komt tot op de dag van vandaag nog voor in de People's Daily. Een voorlopig laatste verwijzing vinden we terug in een artikel dat op 26 april 2018 verscheen. Een meer recente variant van de term *yaoyan* die interessant zou kunnen zijn voor ons onderzoek naar online *fake news*, is 网络谣言 (*wangluo yaoyan*). Deze term is te vertalen als internet gerucht of online gerucht en kwam op twaalf juni 2003 voor het eerst voor in een artikel uit de People's Daily. In totaal vinden we het begrip *wangluo yaoyan* in 318 verschillende artikels terug. Van deze term kunnen we met een bepaalde zekerheid zeggen dat hij in verband te brengen is met het Chinese concept rond online *fake news*. In het geanalyseerde artikel uit 2017 staat immers dat vals nieuws (虚假新闻 *xujia xinwen*) een typische uitingsvorm is van online geruchten (网络谣言 *wangluo yaoyan*).⁸⁹

De termen 假信息 (*jia xinxi*) en 虚假信息(*xujia xinxi*) kunnen we beide vertalen als valse informatie of vals nieuws. De twee termen verschenen voor het eerst in de People's Daily tijdens de tweede helft van de jaren negentig van de vorige eeuw. *Jia xinxi* kwam voor het eerst voor in een artikel van 28 november 1985 en *xujia xinxi* kwam voor het eerst voor in een artikel dat op 25 september 1990 verscheen. Voorts merken we op dat beide termen nog tot op de dag van vandaag voorkomen in de People's Daily. Als we bekijken in hoeveel verschillende artikels beide termen terug te vinden zijn, valt het op dat vooral *xujia xinxi* redelijk vaak voorkomt. Deze term is namelijk in 808 verschillende artikels terug te vinden, terwijl de zoekopdracht naar de term *jia xinxi* slechts 65 verschillende zoekresultaten opleverde. Vanwege het verband dat men vaak legt tussen *fake news* en het internet is het ook eens interessant om te kijken naar de oorsprong en het gebruik van de internet gerelateerde variant van de termen *jia xinxi* en *xujia xinxi*. De zoekopdracht naar de termen 网络假信息 (*wangluo jia xinxi*) en 网络虚假信息 (*wangluo xujia xinxi*), die we beide kunnen vertalen als online valse informatie of online vals nieuws, leverde de volgende resultaten op. Het lijkt erop dat deze twee internet gerelateerde varianten van de termen *jia xinxi* en *xujia xinxi* een iets recentere oorsprong kennen. We vinden beide termen immers pas voor de eerste keer terug in een artikel dat op vier juni 2003 gepubliceerd is. Als we bekijken in

⁸⁸ Thesis, p. 13. en thesis, p. 50.

⁸⁹ Thesis, p. 49.

hoeveel verschillende artikels de termen voorkomen, zien we dat het gebruik ervan redelijk beperkt is. De term *wangluo jia xinxi* komt immers slechts in drie verschillende artikels voor en de term *wangluo xujia xinxi* is ook maar in elf verschillende artikels terug te vinden. Dit lijkt op het eerste gezicht betrekkelijk weinig, maar men dient er rekening mee te houden dat er tijdens de frequentieanalyse enkel gezocht is naar artikels waarin het Chinese woord voor internet (网络 *wangluo*) onmiddellijk voorafging aan de termen *jia xinxi* en *xujia xinxi*. Het kan dus best zijn dat de begrippen *jia xinxi* en *xujia xinxi* ook nog in andere artikels op een minder directe manier gelinkt zijn met het internet.

Als we kijken naar de meest letterlijke Chinese vertalingen van de term *fake news*, namelijk 假新闻 (*jia xinwen*) en 虚假新闻 (*xujia xinwen*), stellen we vast dat de term *xujia xinwen* reeds terug te vinden is in een artikel dat op één september 1950 in de People's Daily verscheen, terwijl *jia xinwen* pas drie jaar later voor het eerst voorkwam. De term *jia xinwen* kwam tot op heden (27/04/2018) in 232 verschillende artikels voor. De zoekopdracht naar de term *xujia xinwen* leverde in totaal 207 resultaten op. Als we de internet gerelateerde variant van beide termen bekijken, merken we op dat er ook hier weer spraken is van een meer recente oorsprong in gebruik. De term 网络假新闻 (*wangluo jia xinwen*) kwam in navolging van de termen *wangluo jia xinxi* en *wangluo xujia xinxi* voor het eerst voor in een artikel dat op vier juni 2003 in de People's Daily verscheen. De term *wangluo xujia xinwen* dook pas zeven jaar later voor de eerste keer op in de People's Daily. In totaal kwamen beide termen tot op de dag van vandaag (27/04/2018) in respectievelijk vijf en zes verschillende artikels voor. Dit lijkt op het eerste gezicht andermaal vrij weinig, maar ook hier houden we de beperkingen van de frequentieanalyse in het achterhoofd.

Tot slot bekijken we ook nog de resultaten die de frequentieanalyse opleverde voor de termen 假消息 (*jia xiaoxi*) en 虚假消息 (*xujia xiaoxi*). Beide termen zijn te vertalen als valse informatie of vals nieuws. Ook hier valt het weer op dat beide termen reeds vrij vroeg terug te vinden zijn in de People's Daily. Het begrip *jia xiaoxi* werd voor het eerst gebruikt in een artikel dat op acht juni 1950 verscheen en de term *xujia xiaoxi* kwam voor het eerst voor in een artikel dat op vier juni 1957 in de krant verscheen. Het begrip *jia xiaoxi* komt in 88 verschillende artikels voor en de term *xujia xiaoxi* vinden we in zestig verschillende artikels terug. Als we naar de internet gerelateerde variant van beide termen kijken, valt het op dat

die uiterst zelden of zelfs helemaal niet voorkomen. Naar de term 网络假消息 (*wangluo jia xiaoxi*) is geen enkele verwijzing terug te vinden in de People's Daily en de term 网络虚假信息 (*wangluo xujia xiaoxi*) komt slechts in één artikel voor. Dit artikel verscheen op achttien januari 2011. Het lijkt er dus op dat men deze termen slechts zeer zelden gebruikt om te verwijzen naar online vals nieuws of online valse informatie.

Ondanks de beperkingen en de kleinschaligheid van deze frequentieanalyse zijn er toch een aantal interessante dingen die we uit de resultaten ervan kunnen opmaken. Ten eerste kunnen we stellen dat de meeste *fake news* gerelateerde termen die we onderzocht hebben al gedurende een vrij lange tijd voorkomen in artikels uit de People's Daily. De onderzochte internet gerelateerde varianten van deze termen komen echter pas meer recentelijk voor. Op basis van de resultaten van de frequentieanalyse kunnen we aannemen dat Chinese termen die we kunnen linken met het concept online *fake news* sinds 2003 hun ingang vinden in artikels uit de People's Daily. Dit zou erop kunnen wijzen dat de aanvang van het overheidsdiscours rond dit onderwerp zich in deze periode situeert. Daarnaast merken we op basis van de resultaten van de frequentieanalyse ook op dat het aantal artikels waarin men verwijst naar online vals nieuws of online valse informatie eerder beperkt is. Dit zou kunnen betekenen dat dit thema geen *hot topic* is voor de Chinese overheid. Aan de andere kant zou het ook kunnen dat officiële mediakanalen er om andere redenen niet veel over communiceren. In tegenstelling tot het kleine aantal verwijzingen naar Chinese termen die we rechtstreeks kunnen verbinden met het concept online *fake news*, is de hoeveelheid verwijzingen naar online geruchten (网络谣言 *wangluo yaoyan*) een stuk talrijker. Dit zou ook een mogelijke verklaring kunnen zijn voor het feit dat men zo weinig verwijst naar termen die we rechtstreeks kunnen linken met online *fake news*. Tijdens het tekstueel onderzoek zagen we immers dat men *fake news* (虚假新闻 *xujia xinwen*) beschouwt als een typische uitingsvorm van online geruchten. Het zou dus best kunnen dat men in de meeste artikels gewoon naar deze overkoepelende term verwijst als men het heeft over online *fake news*. Anderzijds kan het ook zijn dat de frequentieanalyse een deel van de verwijzingen naar online *fake news* heeft gemist, door het feit dat er enkel is gezocht naar artikels waarin Chinese equivalenten voor de term *fake news* onmiddellijk vooraf werden gegaan door het Chinese woord voor internet.

Frequentieanalyse van veertien <i>fake news</i> gerelateerde termen in artikels uit de People's Daily (1946-2018)				
Term	Mogelijke vertaling(en)	Aantal artikels waarin de term voorkomt (zowel in de titel als in de tekst)	Vroegste verwijzing naar de term	Voorlopig laatste verwijzing naar de term ⁹⁰
1. 谣言 ⁹¹ (<i>yaoyan</i>)	Gerucht	5428	17/05/1946	26/04/2018
2. 网络谣言 (<i>wangluo yaoyan</i>)	Internet gerucht Online gerucht	318	12/06/2003	26/04/2018
3. 假信息 (<i>jia xinxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	65	28/11/1985	16/04/2018
4. 虚假信息 (<i>xujia xinxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	808	25/09/1990	23/04/2018
5. 网络假信息 (<i>wangluo jia xinxi</i>)	Online valse informatie Online vals nieuws	3	04/06/2003	26/08/2013
6. 网络虚假信息 (<i>wangluo xujia xinxi</i>)	Online valse informatie Online vals nieuws	11	04/06/2003	23/03/2017
7. 假新闻 (<i>jia xinwen</i>)	Vals nieuws	232	12/03/1953	26/04/2018
8. 虚假新闻 (<i>xujia xinwen</i>)	Vals nieuws	207	01/09/1950	26/04/2018
9. 网络假新闻 (<i>wangluo jia xinwen</i>)	Online vals nieuws	5	04/06/2003	20/12/2016
10. 网络虚假新闻 (<i>wangluo xujia xinwen</i>)	Online vals nieuws	6	19/03/2010	17/01/2018
11. 假消息 (<i>jia xiaoxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	88	08/06/1950	16/04/2018
12. 虚假消息 (<i>xujia xiaoxi</i>)	Valse informatie Vals nieuws	60	04/06/1957	27/11/2017
13. 网络假消息 (<i>wangluo jia xiaoxi</i>)	Online valse informatie Online vals nieuws	0	/	/
14. 网络虚假消息 (<i>wangluo xujia xiaoxi</i>)	Online valse informatie Online vals nieuws	1	18/01/2011	18/01/2011

Tabel 8: Frequentieanalyse van veertien Chinese termen die in verband te brengen zijn met het concept (online) *fake news*.⁹²

⁹⁰ Artikels tot en met 27/04/2018

⁹¹ Niet honderd procent zeker dat er geen overlap is met licht afwijkende varianten van deze term.

⁹² Gebruikte databank: 人民日报图文数据库 (1946-2018)

Link: <http://data.people.com.cn/rmrb/20180410/1?code=2>

5 Conclusie

Eerst en vooral is het belangrijk om aan te geven dat deze masterproef geen sluitende definitie aanreikt van wat de Chinese overheid verstaat onder het concept *fake news*. De analyse van de vier geselecteerde artikels uit de *People's Daily*, alsook de uitgevoerde frequentieanalyse met betrekking tot veertien *fake news* gerelateerde Chinese termen, leverde echter wel enkele interessante inzichten op. Deze inzichten bieden ons de mogelijkheid om een bepaald beeld te vormen van het Chinese overheidsdiscours aangaande *fake news*. Hieronder zet ik de belangrijkste bevindingen op een rijtje. Hierbij maak ik een onderscheid tussen bevindingen die betrekking hebben op de betekenisinvulling van het concept *fake news* en bevindingen die te maken hebben met de ruimere context omtrent het *fake news* concept.

Met het oog op de invulling van het concept *fake news* valt het om te beginnen op dat er een grote diversiteit is aan Chinese termen die we in verband kunnen brengen met de begrippen *fake news* en online *fake news*. In totaal stootte ik tijdens mijn onderzoek op elf verschillende termen die rechtstreeks te associëren zijn met *fake news* en zes verschillende termen die rechtstreeks in verband te brengen zijn met online *fake news*. Het bleek ook dat er niet altijd een consensus is over de betekenis van gelijkaardige termen die in verband te brengen zijn met *fake news* (vb. 伪新闻 v.s. 伪的消息). Voorts is het overigens best mogelijk dat er naast de gevonden termen ook nog andere Chinese begrippen bestaan die verwijzen naar *fake news* of online *fake news*.

De uitgevoerde frequentieanalyse toont aan dat Chinese termen die verwijzen naar vals nieuws of valse informatie al een geruime tijd voorkomen in artikels uit de *People's Daily*. Aangezien sommige van deze termen al ettelijke tientallen jaren bestaan, zou het best kunnen dat ze in de loop der tijd enkele kleine betekenisveranderingen hebben ondergaan. Dit kleinschalig onderzoek kan echter weinig uitsluitsel geven over specifieke betekenisverschuivingen. Wat we wel met enige zekerheid kunnen concluderen, is dat er sinds 2003 Chinese termen in de *People's Daily* voorkomen die we rechtstreeks kunnen associëren met online *fake news*. Dit zou erop kunnen wijzen dat de aanvang van het Chinese overheidsdiscours omtrent online *fake news* zich in deze periode situeert.

Op basis van het uitgevoerde tekstueel onderzoek kunnen we ook besluiten dat de Chinese overheid het begrip *fake news* ruimer lijkt te interpreteren dan louter fictief nieuws of fictieve informatie. Zo komt in de analyse van het in 2010 gepubliceerde artikel bijvoorbeeld naar voor dat er naast nieuwsberichten die gebaseerd zijn op fictieve gebeurtenissen ook nog drie andere categorieën van online *fake news* bestaan. Het gaat hierbij over nieuwsberichten die gebaseerd zijn op vergelijkingen of interpretaties van dingen die je ergens hebt opgevangen, nieuwsberichten die banale dingen uitvergroten en nieuwsberichten die meer aandacht schenken aan het ondergeschikte dan aan het fundamentele. Naast deze vier categorieën van online *fake news*, vinden we in twee van de vier geanalyseerde artikels (2010 en 2016) ook enkele passages terug waarin men verwijst naar een connectie tussen (online) *fake news* en praktijken zoals laster, het in gevaar brengen van de nationale veiligheid en de verspreiding van extreme standpunten, overdreven opinie-uitingen, alsook gevoelige meningsuitingen of afbeeldingen. Door het gebrek aan concrete voorbeelden is de invulling van het concept *fake news* echter niet altijd even duidelijk.

Het tekstueel onderzoek toont ook aan dat er een verband bestaat tussen geruchten en *fake news*. In het artikel dat in 2003 is gepubliceerd, staat dat geruchten verband houden met ongeverifieerde of overdreven informatie en dat de inhoud ervan vals en schadelijk is. Het feit dat men de inhoud van geruchten hier als vals omschrijft, geeft al een indicatie over de link tussen geruchten en *fake news*. Meer duidelijkheid over de manier waarop beide termen zich tot elkaar verhouden, krijgen we in het artikel dat in 2017 is gepubliceerd. Daarin stelt men immers dat *fake news* een typische uitingsvorm is van online geruchten. Hieruit zouden we kunnen afleiden dat online geruchten het grote geheel vormen waartoe *fake news* behoort.

Als we de ruimere context van het Chinese overheidsdiscours omtrent *fake news* bekijken, merken we allereerst op dat men regelmatig verwijst naar het verband tussen de online verspreiding van geruchten of *fake news* en een verstoring van de sociale orde. Daarnaast merken we op dat de auteurs van de geanalyseerde artikels het internet, nieuwe media en sociale media voorstellen als een katalysator of een voedingsbodem voor de verspreiding en de invloed van vals nieuws, valse informatie en geruchten. Voorts legt men de schuld voor de verspreiding van *fake news* en geruchten hoofdzakelijk bij de zogenaamd naïeve en

onwettende jeugd. Wat de potentiële motivatie achter de productie en verspreiding van online *fake news* betreft, stellen we vast dat die zowel economisch, politiek als persoonlijke kan zijn. Ten slotte kunnen we ook besluiten dat er in elk van de vier geanalyseerde artikels een onderliggende boodschap aanwezig lijkt te zijn die oproept om enkel informatie te vertrouwen die door de overheid of de mainstream media is verspreid.

Deze masterproef geeft een impressie van de manier waarop de Chinese overheid het concept *fake news* benadert en invult. Hopelijk kan deze masterproef enerzijds een basis vormen voor verder onderzoek en anderzijds de interesse van anderen opwekken om dit onderzoek te verrichten.

English summary

In the last couple of years fake news has become a term that is omnipresent in the media. It is a buzzword that is used in a lot of different contexts. The aim of this thesis is to approach the concept of fake news from the point of view of the Chinese government. This dissertation focuses on three main questions: Which terms does the Chinese government use to refer to fake news? Does the government give any explanation about the meaning of these terms? And in which context does the government talk about fake news? With the answers to these questions, we might be able to get a better understanding of the way the Chinese government regards fake news. After all it could very well be that the Chinese government has slightly different views on fake news than we normally do.

The first part of the dissertation takes a closer look at practices that we might conceive as fake news and it also discusses some Chinese terms that can possibly refer to fake news. The second part focuses on the control and the censorship that is exercised on the internet in China. This section provides a general context in which the discourse about fake news in China takes place. In addition this chapter also points out some references to fake news in Chinese legislative documents. The third part of the thesis consists of the analysis of four fake news related articles published by the People's Daily. The analysis of the reporting of a government affiliated newspaper, gives a better understanding of the official discourse about fake news. The fourth and final part provides the results of a frequency analysis regarding fourteen fake news related terms that emerged during the textual analysis in part three. The results of this frequency analysis give an impression of the origin, the popularity and slight shifts in meaning of these terms.

This dissertation rather gives an impression than a complete picture of how the Chinese government defines the concept of fake news. However, there are some conclusions that can be drawn from this small-scale research. We can for example ascertain that there are a lot of Chinese terms that can be related to fake news and that the official discourse about online fake news presumably started in 2003. Furthermore we can conclude that online rumours might be the bigger picture in which fake news is categorised. Finally it also seems that the Chinese government uses a broader definition of fake news that exceeds the notion of fake news just being fabricated stories. Fake news is for example also linked with the dissemination of extreme opinions.

中文摘要

最近几年假新闻变成了流行语，但是这个概念的意义不总很清楚。大部的人一听到假新闻，就想到现任美国总统特朗普。但是本文的目的不是讨论假新闻和特朗普的关系。这篇论文想用不同的视角来研究假新闻的概念。2013年，习近平当选中华人民共和国的主席。从那时候开始，中国政府更收紧了中国互联网的政策。本文的目的是调查中国对假新闻有什么态度。本文重点三个问题。首先，在官方的报告出现哪些跟假新闻有关的词汇？其次，政府关于这些词的意思提供不提供明确的解释？最后，关于假新闻的官方话语的背景是什么？可能中国对假新闻的态度跟西方的态度不完全一样。我进行的调查，其结果能给读者提供中国对假新闻有什么态度的观念。

本文包括四个部分。第一部分给读者介绍一个假新闻的类型学，也提出一些可以指假新闻的中文词。第二部分重点中国对互联网实施什么控制和审查方法。这个部分提供关于假新闻的官方话语的背景，并且给读者介绍中国的法律跟假新闻有关的规定。第三部分包括一个内容分析。因为《人民日报》的文章往往反映中国的态度，所以我把这份报纸作为本文的研究对象。我分析从2003年到2017年发表四篇跟假新闻有关的文章，来帮助回答本文的三个研究问题。第四部分包括对《人民日报》从1946年到2018年04月27日所有发表的文章的一个频率分析。频率分析重点十四个跟假新闻有关的中文词，大部分的词在文章的内容分析出现了。频率分析的目的在于回答两个问题。一方面，我想知道什么时候这些词第一次在一篇《人民日报》的文章出现了。另一方面，我想调查这些词在多少的文章出现。为了进行频率分析并找到内容分析的四篇文章，我使用了人民日报图文数据库（1946-2018）。

在调查中我们发现，在《人民日报》的文章有很多不一样的词可以指假新闻和网络假新闻。频率分析的结果一方面显示，从五十年代后半期，在《人民日报》的文章里已经出现一些跟假新闻的概念有关系的词。比如说，谣言、假新闻、虚假新闻、假消息和虚假消息。另外一方面频率分析的结果显示，从2003年开始，《人民日报》的文章里有一些跟网络假新闻的概念有关系的词。内容分析的结果显示，虚假新闻是典型的网络谣言表现形式。所以可以说，虚假新闻是网络谣言的一个部分。内容分析的结果同时也显示，网络假新闻都跟扰乱社会秩序和稳定有关系。从文章的分析看来，中国政府想表示人们只可以信赖官方信息。最后，似乎中国政府觉得除了虚构事实以外还

有别的事情可以叫假新闻，因为我分析了的四篇文章里有一些段指假新闻和比如说诽谤或者夸张言论的关系。

本文基于一项小规模的研究，所以论文的内容只给读者中国对假新闻的态度一个观念。一方面，我希望本文可以作为未来研究的基础。另一方面，我希望这篇论文可以引起别人的兴趣，以至于他们会发展额外的研究。

Bibliografie

“About ONI”, *OpenNet Initiative* [Laatst geraadpleegd op 01.06.2018, <https://opennet.net/about-oni>]

Allcott, Hunt & Matthew Gentzkow, “Social Media and Fake News in the 2016 Election”, *Journal of Economic Perspectives* 31:2 (2017), pp. 211-236.

Ang, Peng Hwa & Xiaoyan Chen, “Internet Governance”, in Ashley Esarey & Randolph Kluver, (eds.), *The Internet in China: Cultural, Political, and Social Dimensions 1980s-2000s*, Great Barrington: Berkshire Publishing Group LLC, 2014, pp. 83-90.

Berkowitz, Dan & David Asa Schwartz, “Miley, CNN and The Onion: When Fake News Becomes Realer than Real”, *Journalism Practice* 10:1 (2015), pp. 1-17.

“Central Leading Group for Internet Security and Informatization”, *Wikipedia*, 09.12.2016 [Laatst geraadpleegd op 05.01.2018, https://en.wikipedia.org/wiki/Central_Leading_Group_for_Internet_Security_and_Informatization]

Cheung, Anne S.Y. & Yun Zhao, “Internet Regulation”, in Ashley Esarey & Randolph Kluver, (eds.), *The Internet in China: Cultural, Political, and Social Dimensions 1980s-2000s*, Great Barrington: Berkshire Publishing Group LLC, 2014, pp. 91-98.

“China: New Laws Advance ‘Cyber Sovereignty’”, *Oxford Analytica Daily Brief Service*, 29.09.2017 [Laatst geraadpleegd op 09.04.2018, https://search-proquest-com.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/docview/1944268986?rfr_id=info%3Axri%2Fsid%3Aprimo]

“China Promulgates the Ninth Amendment to the PRC Criminal Law”, *Steptoe*, 10.09.2015 [Laatst geraadpleegd op 20.03.2018, <https://www.steptoelaw.com/en/news-publications/china-promulgates-the-ninth-amendment-to-the-prc-criminal-law.html>]

“Cyberspace Administration of China (CAC) (国家互联网信息办公室)”, *Thomson Reuters Practical Law*, 2018 [Laatst geraadpleegd op 09.02.2018, [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-618-2325?transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/8-618-2325?transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)]

“Cyberspace Administration of China”, *Wikipedia*, 24.12.2017 [Laatst geraadpleegd op 05.01.2018, https://en.wikipedia.org/wiki/Cyberspace_Administration_of_China]

“Definition of Native Advertising”, *Oxford Dictionaries* [Laatst geraadpleegd op 04.01.2018, https://en.oxforddictionaries.com/definition/native_advertising]

Diakopoulos, Nicholas & Tetyana Lokot, “News Bots: Automating News and Information Dissemination on Twitter”, *Digital Journalism* 4:6 (2016), pp. 682-699.

Dutton, William H., “The Fifth Estate Emerging through the Network of Networks”, *Prometheus* 27:1 (2009), pp.1-15.

Douhj520, “Wu Changde” 吴昌德 (Wu Changde), *Baidu baike* 百度百科, 17.03.2018 [Laatst geraadpleegd op 07.05.2018, <https://baike.baidu.com/item/%E5%90%B4%E6%98%8C%E5%BE%B7>]

“Fake TV News: Widespread and Undisclosed”, *Diane Farsetta & Daniel Price*, 16.03.2006 [Laatst geraadpleegd op 10.03.2018, https://www.freepress.net/sites/default/files/fp-legacy/fake_tv_news_-_widespread_and_undisclosed.pdf.]

(opmerking: oorspronkelijke link werkt niet meer, alternatief: <https://www.prwatch.org/fakenews/intro>)

Flanagin, Andrew J. & Miriam J. Metzger, “The Role of Site Features, User Attributes, and Information Verification Behaviors on the Perceived Credibility of Web-based Information”, *New Media & Society* 9:2 (2007), pp. 319-342.

Goodwin, Andrew D., "Microblogging", in Ashley Esarey & Randolph Kluver, (eds.), *The Internet in China: Cultural, Political, and Social Dimensions 1980s-2000s*, Great Barrington: Berkshire Publishing Group LLC, 2014, pp. 143-148.

Harcup, Tony, *A Dictionary of Journalism*, Oxford: Oxford University Press, 2014.

Ha Shuju 哈书菊 & Zhang Qi 张淇, "Xin meiti xia de xujia xinxi fazui" 新媒体下的虚假信息犯罪 (False Information Crime under New Media), *Cognition and Practice 知与行* (2016:5), pp. 96-100.

"Informatiemaatschappij", *Wikipedia*, 26.01.2016 [Laatst geraadpleegd op 01.06.2018, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Informatiemaatschappij>]

Inkster, Nigel, "Evolution of the Chinese Internet: Freedom and Control", in Nigel Inkster, *China's Cyber Power*, (Adelphi Series), Abingdon: Routledge, 2016, pp. 19-50.

"Interpretation concerning some Questions of Applicable Law when Handling Uses of Information Networks to Commit Defamation and other such Criminal Cases", *China Copyright and Media*, 06.09.2013 [Laatst geraadpleegd op 01.06.2018, <https://chinacopyrightandmedia.wordpress.com/2013/09/06/interpretation-concerning-some-questions-of-applicable-law-when-handling-uses-of-information-networks-to-commit-defamation-and-other-such-criminal-cases/>]

Jinyingwoai, "Cong Lixian" 丛立先 (Cong Lixian), *Baidu baike* 百度百科, 17.02.2016 [Laatst geraadpleegd op 07.05.2018, <https://baike.baidu.com/item/%E4%B8%9B%E7%AB%8B%E5%85%88/12092354?fr=aladdin>]

King, Gary & Jennifer Pan & Margaret E. Roberts, "How the Chinese Government Fabricates Social Media Posts for Strategic Distraction, not Engaged Argument", *The American Political Science Review* 111:3 (2017), pp. 484-501.

Laskai, Lorand C., "Nailing Jello to a Wall", in Jane Golley & Linda Jaivin & Luigi Tomba, *China Story Yearbook 2016: Control*, Canberra: ANU Press, 2017, pp. 192-209.

Li Shaohui 李少晖, "Lun woguo xingfa zhong de xujia xinxi fazui" 论我国刑法中的虚假信息犯罪 (Discussing the False Information Crime in China's Criminal Law), *Guizhou minzu xueyuan* 贵州民族学院 (2011:7), pp. 1-69.

"ONI Country Profile China 2012", *OpenNet Initiative*, 09.08.2012 [Laatst geraadpleegd op 09.04.2018, <http://access.opennet.net/wp-content/uploads/2011/12/accesscontested-china.pdf>]

Reilly, Ian, "Satirical Fake News and/as American Political Discourse", *The Journal of American Culture* 35:3 (2012), pp. 258-275.

"SARS (Severe Acute Respiratory Syndrome)", *World Health Organization*, 2018 [Laatst geraadpleegd op 01.06.2018, <http://www.who.int/ith/diseases/sars/en/>]

Tai, Zixue, "The Great Firewall", in Ashley Esarey & Randolph Kluver, (eds.), *The Internet in China: Cultural, Political, and Social Dimensions 1980s-2000s*, Great Barrington: Berkshire Publishing Group LLC, 2014, pp. 64-74.

Tandoc, Edson C. Jr. & Zheng Wei Lim & Richard Ling, "Defining 'Fake News': A Typology of Scholarly Definitions", *Digital Journalism* 5:1(2017), pp. 1-17.

Ter Haar, Barend J., *Telling Stories: Witchcraft and Scapegoating in Chinese History*, (Sinica Leidensia 71), Leiden: Brill, 2006.

"The Great Firewall of China: Background", *Torfox*, 01.06.2011 [Laatst geraadpleegd op 08.04.2018, <https://cs.stanford.edu/people/eroberts/cs181/projects/2010-11/FreedomOfInformationChina/the-great-firewall-of-china-background/index.html>]

“The Great Firewall of China”, *Bloomberg*, 01.12.2017 [Laatst geraadpleegd op 08.04.2018, <https://www.bloomberg.com/quicktake/great-firewall-of-china>]

Tian, David, “Internet Monitoring”, in Ashley Esarey & Randolph Kluver, (eds.), *The Internet in China: Cultural, Political, and Social Dimensions 1980s-2000s*, Great Barrington: Berkshire Publishing Group LLC, 2014, pp. 79-82.

“Transmission Control Protocol”, *Wikipedia*, 18.01.2018 [Laatst geraadpleegd op 01.06.2018, https://nl.wikipedia.org/wiki/Transmission_Control_Protocol]

Van Staden ten Brink, Richard & James Wang & Dulijon Veldhoen & Axel Arnbak, “China's New Cybersecurity Law - Effective as of 1 June 2017”, *Trade Security Journal* (2017:2), pp. 27-29.

Wang Liang 王亮, “Xin meiti huanjing xia de yaoyan chuanbo ji fangfan yanjiu” 新媒体环境下的谣言传播及防范研究 (Research on the Transmission and Prevention of Rumours in the New Media Environment), *Editorial Friend* 编辑之友 (2013:4), pp. 38-41.

Wang, Ted, “Regulations for the Protection and Management of the International Networking of Computer Information Networks”, *Chinese Law & Government* 48:1 (2016), pp. 60-64.

Zhao Bingzhi 赵秉志 & Xu Wenwen 徐文文, “Lun woguo bianzao chuanbo xujia xinxi de xingfa guizhi” 论我国编造传播虚假信息的刑法规制 (Discussing China's Criminal Law Regulations regarding the Fabrication and Dissemination of False Information), *Contemporary Law Review* 当代法学 (2014:5), pp. 3-15.

Zhong Ying 钟瑛, *Wangluo chuanbo lunli* 网络传播伦理 (Ethics in Internet Communication), Beijing: Qinghua daxue chubanshe, 2005.

Zhou Yiting 周奕婷, “‘Wei xinwen’ de dingyi he chansheng de yuanyin” “伪新闻”的定义和产生的原因 (A Definition and the Causes of ‘Fake News’), *Xinwen aihaozhe* 新闻爱好者 (2012:1), pp. 39-40.

Wetteksten

CYBERSPACE ADMINISTRATION OF CHINA, *Measures for the Administration of Content Management Practitioners in Internet News Information Service Providers*, uitgevaardigd op 30.10.2017 [Laatst geraadpleegd op 21.03.2018, http://www.cac.gov.cn/2017-10/30/c_1121877917.htm]

MINISTRY OF PUBLIC SECURITY, *Computer Information Network and Internet Security Protection and Management Regulations*, uitgevaardigd op 16/12/1997 en gewijzigd op 08/01/2011 door het Ministerie van Openbare Veiligheid [Laatst geraadpleegd op 09.04.2018, <https://www-tandfonline-com.kuleuven.ezproxy.kuleuven.be/doi/pdf/10.1080/00094609.2015.1048136?needAccess=true>]

PERMANENT COMITE VAN DE NATIONALE VOLKSVERGADERING, *Negende Amendement op de Strafwet van de Volksrepubliek China*, uitgevaardigd op 29.08.2015 [Laatst geraadpleegd op 20.03.2018, <http://npc.people.com.cn/n/2015/1126/c14576-27857512.html>]

PERMANENT COMITE VAN DE NATIONALE VOLKSVERGADERING, *Strafwet van de Volksrepubliek China*, uitgevaardigd op 01.07.1979 en gewijzigd op 29.08.2015 door het Permanent Comité van de Nationale Volksvergadering [Laatst geraadpleegd op 20.03.2018, <http://cdn.chinastock.com.cn/downloadwz/tzzjy/flfg/%E3%80%8A%E4%B8%AD%E5%8D%8E%E4%BA%BA%E6%B0%91%E5%85%B1%E5%92%8C%E5%9B%BD%E5%88%91%E6%B3%95%E3%80%8B.pdf>]

SUPREME PEOPLE’S COURT AND SUPREME PEOPLE’S PROCURATORATE, *Interpretation concerning some Questions of Applicable Law when Handling Uses of Information Networks to Commit Defamation and other such Criminal Cases*, uitgevaardigd op 06.09.2013 [Laatst geraadpleegd op 01.06.2018,

<https://chinacopyrightandmedia.wordpress.com/2013/09/06/interpretation-concerning-some-questions-of-applicable-law-when-handling-uses-of-information-networks-to-commit-defamation-and-other-such-criminal-cases/>

Artikels uit de People's Daily

Cong Lixian 丛立先, "Wangluo xujia xinwen de biaoqian, dongyin ji zhili" 网络虚假新闻的表现、动因及治理 (De verschijning, de drijvende kracht en het beheer van *fake news* op het internet), *Renmin wang* 人民网, 19.03.2010 [Laatst geraadpleegd op 23.04.2018, <http://theory.people.com.cn/GB/11173652.html>]

Liu Yi 柳伊, "Kangji feidian, wangluo li women hen jin" 抗击非典, 网络离我们很近 (In de strijd tegen SARS is het internet dicht bij ons), *Renmin wang* 人民网, 14.05.2003 [Laatst geraadpleegd op 07.05.2018, <http://www.people.com.cn/GB/it/48/297/20030514/991460.html>]

Wu Changde 吴昌德, "Kang feidian, jingti wangluo xujia xinxi" 抗非典, 警惕网络虚假信息 (De strijd tegen SARS, wees op je hoede voor online *fake news*), *Renmin wang* 人民网, 04.06.2003 [Laatst geraadpleegd op 01.05.2018, <http://www.people.com.cn/GB/guandian/27/20030604/1007816.html>]

Xie Bing 解冰, "Youxiao yingdui wangluo yaoyan xu shuangguanqixia" 有效应对网络谣言须双管齐下 (Een doeltreffende reactie tegen internet geruchten vereist een tweeledige aanpak), *Renmin wang* 人民网, 02.03.2017 [Laatst geraadpleegd op 23.04.2018, http://paper.people.com.cn/rmrb/html/2017-03/02/nw.D110000renmrb_20170302_3-07.htm]

Zhang Penghui 张朋辉 & Li Yongqun 李永群, "Xujia xinwen chuanbo zheshe xiandai zhili nanti" 虚假新闻传播折射现代治理难题 (De verspreiding van *fake news* toont de aard van moeilijke problemen in hedendaags bestuur), *Renmin wang* 人民网, 14.12.2016 [Laatst geraadpleegd op 23.04.2018, <http://world.people.com.cn/n1/2016/1214/c1002-28947153.html>]